

17. PUŁK ULANÓW WIELKOPOLSKICH I 55. POZNAŃSKI PUŁK PIECHOTY W LESZNIE I RAWICZU – 18 LAT WSPÓLNEJ HISTORII

**ARCHIWA
PAŃSTWOWE**
 ARCHIWUM PAŃSTWOWE W LESZNIE

ISBN 978-83-947025-9-5

**17. Pułk Ułanów Wielkopolskich
i 55. Poznański Pułk Piechoty
w Lesznie i Rawiczu – 18 LAT WSPÓLNEJ HISTORII**

Leszno 2021

Tomasz Kościański

**17. Pułk Ułanów Wielkopolskich
i 55. Poznański Pułk Piechoty
w Lesznie i Rawiczu
–18 lat wspólnej historii**

LESZNO 2021

WYSTAWA

„17. Pułk Ułanów Wielkopolskich i 55. Poznański Pułk Piechoty
w Lesznie i Rawiczu – 18 lat wspólnej historii”

Scenariusz: Tomasz Kościański

Opracowanie graficzne: MBP w Lesznie – Irena Walachowska

KATALOG

Tekst, wybór materiałów i podpisy: Tomasz Kościański

Projekt okładki: MBP w Lesznie – Irena Walachowska

Opracowanie graficzne i skład: MBP w Lesznie – Irena Walachowska

Redakcja językowa: Janina Chodera

Reprodukcje materiałów archiwalnych: Mateusz Gano

Na okładce wykorzystano zdjęcia z jednostki archiwalnej:

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 2

Archiwum Państwowe w Lesznie

ul. Solskiego 71

64-100 Leszno

www.archiwum.leszno.pl

(65) 526 97 19

Copyright by Archiwum Państwowe w Lesznie, 2021

ISBN 978-83-947025-9-5

Druk: Poligrafia Salezjańska w Krakowie

W 2021 roku Leszno obchodzi 100-lecie utworzenia polskiego garnizonu. Z tej okazji Archiwum Państwowe w Lesznie przygotowało wystawę i katalog poświęcony 17. pułkowi ułanów i 55. pułkowi piechoty, które tworzyły leszczyński garnizon. Powstanie garnizonu w Lesznie było możliwe dzięki przejęciu funkcjonującej tu doskonałej infrastruktury wojskowej. Wojsko było dla miasta niezwykle ważne z uwagi na bliskość granicy (zaledwie 9 km), gdyż zapewniało mieszkańcom poczucie bezpieczeństwa. Wojsko było także pracodawcą, dawało okolicznym kupcom i rzemieślnikom możliwość zarobkowania. Stacjonujące jednostki wojskowe miały duży wpływ na życie w mieście, jego strukturę społeczną i wreszcie na jego koloryt. Koncerty, defilady, bale i inne wydarzenia związane z leszczyńskim garnizonem niewątpliwie wzbogacały miasto.

Wystawa i publikacja, które prezentujemy, powstały w oparciu o zasób Archiwum Państwowego w Lesznie. Dziękuję autorowi dr. Tomaszowi Kościńskiemu za przygotowanie wystawy i opracowanie katalogu. Mam nadzieję, że nasza propozycja spotka się z zainteresowaniem z Państwa strony i przybliży informacje na temat leszczyńskiego garnizonu.

Z poważaniem

dr Elżbieta Olender

dyrektor

Archiwum Państwowego w Lesznie

ZAMIAST WSTĘPU

Leszno i Rawicz powróciły do Polski po okresie zaborów w styczniu 1920 r., zaraz po wejściu w życie traktatu wersalskiego. W kolejnych miesiącach przez oba miasta przeszli żołnierze wielu formacji. W ostatnim kwartale 1921 r. przybył z Gniezna do Leszna 17. Pułk Ułanów Wielkopolskich, a z Krotoszyna do Leszna – sztab i I batalion 55. Poznańskiego Pułku Piechoty, natomiast bataliony II i III tego pułku skierowano do Rawicza.

Dzieje garnizonów Leszno i Rawicz już od lat znajdują się w obszarze zainteresowania historyków i regionalistów. Celem wystawy jest pokazanie tych garnizonów w latach 1921–1939, czyli właśnie wtedy, gdy tworzyły je 17. pułk ułanów i 55. pułk piechoty, na podstawie materiałów archiwalnych Archiwum Państwowego w Lesznie. Ograniczenie się do zasobu archiwalnego wpłynęło na konstrukcję wystawy i towarzyszącego jej katalogu. Opowiadają one o początkach 17. Pułku Ułanów Wielkopolskich (utworzonego w 1919 r. jako 3. Pułk Ułanów Wielkopolskich) i 55. Poznańskiego Pułku Piechoty (utworzonego w styczniu 1919 r. jako 1. Pułk Strzelców Wielkopolskich) oraz ich przybyciu do Leszna i Rawicza. Mowa jest również o infrastrukturze, którą wykorzystywali żołnierze obu oddziałów, o miejscach pamięci, o poborze, manewrach, szkoleniu i wychowaniu fizycznym, o uroczystościach zarówno oficjalnych, jak i tych mniej oficjalnych „herbatkach”, wreszcie o zadaniach z zakresu utrzymania porządku oraz aktywności obywatelskiej.

Uwaga skierowana została na okres II Rzeczypospolitej. Jedyne część poświęcona upamiętnieniu tradycji obu pułków wykracza poza te ramy czasowe.

Niniejszy katalog jest przewodnikiem po wystawie. Jego konstrukcja odzwierciedla układ nadany wystawienniczym planszom. W katalogu znajduje się dodatkowo kalendarium omawiające historię obu pułków.

KALENDARIUM

6 stycznia 1919

Otwarcie biura werbunkowego w Gnieźnie – ppor. Edward Grabski tworzy szwadron jazdy (załączek przyszłego 3. Pułku Ułanów Wielkopolskich); dzień ten pierwotnie był świętem pułkowym w 17. Pułku Ułanów Wielkopolskich.

19 stycznia 1919

Dowództwo Główne w Poznaniu wydaje rozkaz nr 14, na podstawie którego przystępuje się do formowania 1. Pułku Strzelców Wielkopolskich; dzień ten stał się świętem pułkowym w 55. Poznańskim Pułku Piechoty.

2 lutego 1919

Dowództwo Główne w Poznaniu wydaje rozkaz nr 29, na podstawie którego przystąpiono do formowania 3. pułku ułanów.

marzec – czerwiec 1919

1. pułk strzelców walczy z Ukraińcami w Galicji Wschodniej.

lipiec – październik 1919

Strzelcy na froncie pod Lesznem.

październik 1919

1. Pułk Strzelców Wielkopolskich rozpoczyna wojnę z bolszewikami; wkrótce przemianowany zostaje na 55. pułk piechoty.

20 stycznia 1920

Rewindykacja ziem przyznanych Polsce traktatem wersalskim – 3. pułk ułanów wkracza do Bydgoszczy.

kwiecień 1920

Zagon na Malin – 17. Pułk Ułanów Wielkopolskich rozpoczyna swoją walkę z Rosją sowiecką.

7 maja 1920

Siedemnasty wkracza do Kijowa jako pierwsza polska formacja; od 1924 r. obchodzono ten dzień każdego roku jako święto pułkowe.

wrzesień 1920

17. pułk ułanów powraca do Gniezna, liczy ok. 100 żołnierzy.

24 grudnia 1920

Do Krotoszyna przyjeżdżają pierwsze transporty 55. pułku piechoty.

23 października 1921

55. pułk piechoty przybywa do Leszna i Rawicza.

21 listopada 1921

17. pułk ułanów rozkazem Ministerstwa Spraw Wojskowych przemieszczony z Gniezna do Leszna.

styczeń 1926

II batalion 55. pułku piechoty przeprowadza się z Rawicza do Leszna do koszar im. króla Stanisława Leszczyńskiego.

24 stycznia 1926

Miasto Leszno otrzymuje odznakę 55. pułku piechoty.

1 maja 1926

Okręg Korpusu nr VII zostaje podzielony na pięć parafii wojskowych, w wyniku czego w Lesznie powstaje parafia św. Kazimierza, obejmująca powiaty gostyński, leszczyński, śmigieński i rawicki.

19 stycznia 1928

Odsłonięcie pomnika w koszarach im. Tadeusza Kościuszki ku pamięci żołnierzy 55. pułku piechoty poległych w wojnie polsko-bolszewickiej.

7 maja 1929

Odsłonięcie pomnika w koszarach im. Bartosza Głowackiego, upamiętniającego poległych 17. pułku ułanów w wojnie polsko-bolszewickiej.

29 listopada 1931

Miasto Leszno otrzymuje odznakę 17. pułku ułanów.

30 stycznia 1933

Międzygarnizonowe ćwiczenia 55. pułku piechoty, przeprowadzone w obecności attaché wojskowych Francji i Rumunii.

13 października 1935

Otwarcie w Lesznie stadionu sportowego im. Generała Daniela Konarzewskiego.

24 sierpnia 1939

Mobilizacja w garnizonach Leszno i Rawicz.

2 września 1939

Drugi dzień wojny – wypad pod Wschowę.

9 września 1939

Rozpoczęcie bitwy nad Bzurą.

18/19 września 1939

55. pułk piechoty jako jednostka zwarta zostaje rozbity, w konsekwencji czego grupy żołnierzy próbują przebić się w rejon Modlina i do Warszawy.

29 września 1939

Zgodnie z podpisanym dzień wcześniej aktem honorowej kapitulacji, pułk ułanów zdaje broń i przygotowuje się do wymarszu z Warszawy.

SKĄD I KIEDY?

17. Pułk Ułanów Wielkopolskich i 55. Poznański Pułk Piechoty przybyły do Leszna i Rawicza w 1921 r. Obie formacje posiadały tradycje wywodzące się z Powstania Wielkopolskiego 1918/1919, obie walczyły z Rosją sowiecką. We wrześniu 1920 r. 17. pułk ułanów powrócił z frontu bolszewickiego do swojego garnizonu w Gnieźnie. Nieco później, bo w Wigilię Bożego Narodzenia 1920 r., przybyły transporty z 55. pułkiem piechoty do Krotoszyna.

Nastąpiła reorganizacja w Wojsku Polskim. Część żołnierzy zwalniano, niektóre formacje znajdowały swoje nowe garnizony. Do Leszna i Rawicza 55. pułk piechoty przybył 23 października 1921 r., natomiast do Leszna 17. pułk ułanów rozkazem Ministerstwa Spraw Wojskowych – 21 listopada 1921 r. W opracowaniach pojawia się niekiedy informacja, że ułani znaleźli się w Lesznie w 1922 r. Eugeniusz Śliwiński, autor pułkowej monografii, wykażał, analizując przekazy źródłowe i literaturę, że w rzeczywistości nastąpiło to w 1921 r.¹ Trzeba mieć na uwadze, że translokacja oddziałów wojskowych była złożonym procesem, trwającym pewien czas. Obok samego transportu żołnierzy, trzeba było m.in. przygotować dla nich zakwaterowanie w odpowiednich miejscach. Widać to dobrze na przykładzie korespondencji w sprawie przeniesienia szwadronu technicznego i kadry szwadronu zapasowego z Gniezna do Gostynia, którą prowadzono na przełomie 1921/1922².

Mieszkańcy Leszna i Rawicza szybko mieli okazję dostrzec nowych żołnierzy. Jak podawał „Dziennik Poznański”, kiedy 28 grudnia 1921 r. przejeżdżąc do Rydzyny przyjechał do Leszna Józef Piłsudski: „Tutaj na Rynku przyjmowały go władze cywilne i wojskowe, gdy załoga Leszna, **piechota oraz żołci ułani** [podkr. T. K.] utworzyli zwarty czworobok, [...]”³.

Wcześniej, bo 27 listopada orkiestra 17. pułku ułanów przygrywała do meczu piłki nożnej w Kościanie, rozgrywanego między miejscowym Fervorem a Polonią Leszno⁴.

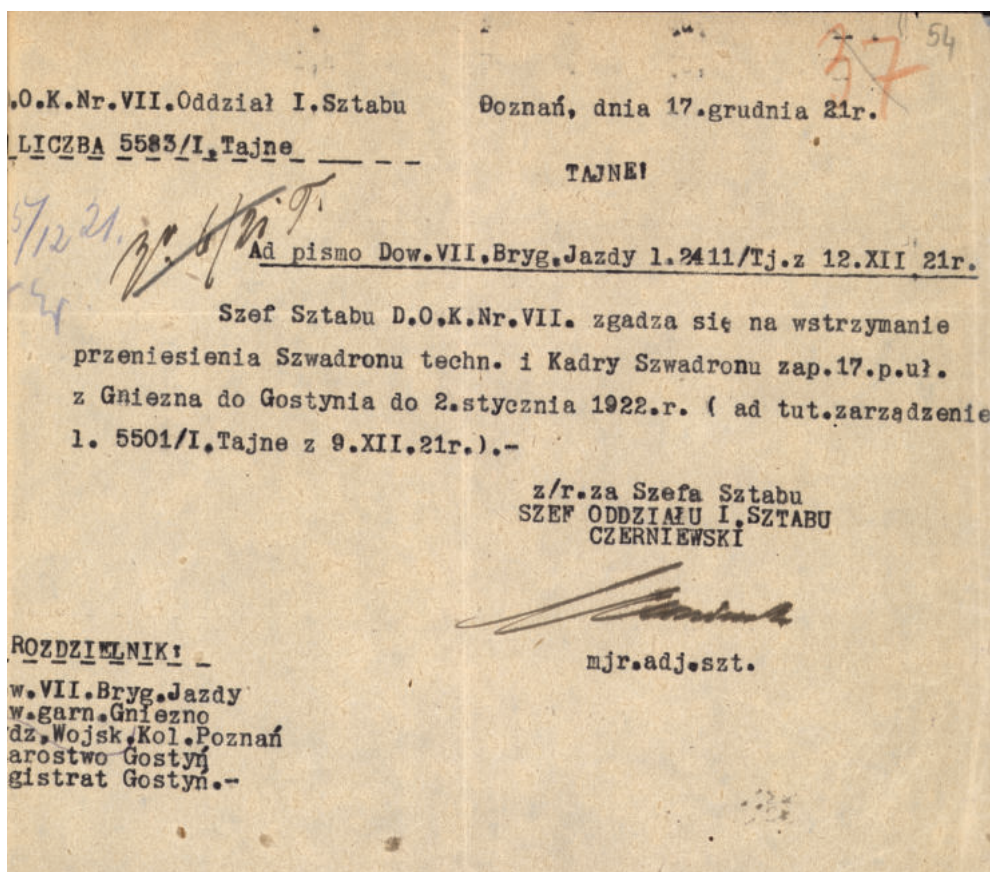
¹ E. Śliwiński, *17 Pułk Ułanów Wielkopolskich. Geneza, organizacja, działania bojowe*, Leszno 2008, s. 187, przypis 22.

² Archiwum Państwowe w Lesznie [dalej: APL], Akta miasta Gostyń, sygn. 1478.

³ „Dziennik Poznański”, nr 281 z 30 grudnia 1921.

⁴ „Gazeta Polska”, nr 263 z 26 listopada 1921; nr 265 z 29 listopada 1921. Gospodarze wygrali 6:0.

Piechurzy z 55. pułku piechoty wzięli udział w obchodach drugiej rocznicy wkroczenia Wojsk Polskich do Rawicza, które odbyły się 17 stycznia 1922 r. W tym dniu w południe na rawickim Rynku można było posłuchać gry orkiestry wojskowej. Wieczorem zaś odbył się koncert muzyki wojskowej⁵.

1. Pismo Dowództwa Okręgu Korpusu nr VII w sprawie wstrzymania przeniesienia szwadronu technicznego i szwadronu zapasowego 17. pułku ułanów z Gniezna do Gostynia, Poznań, 17 grudnia 1921

APL, Akta miasta Gostyni, sygn. 1478, s. 54

⁵ APL, „Orędownik Powiatowy i Głos Ziemi Rawickiej”, nr 4 z 14 stycznia 1922.

55

Poznań, dnia 23 grudnia 1921 r.

Magistratu

w Gostyniu.

W wykonaniu rozkazu... 1.5501/1.11...

porozumiał się Szef. Inż. i Saper. z Magistratem w Gostyniu, który
przygotował kwatery dla:

Szwadronu technicznego 17p. ułanów i to:

74 ludzi (w tym 4 podoficerów konnych i 8 niekonnych)	8
72 koni	4
	7
	19

1 biuro 2 pokojowe

komora szwadronowa objętości 30 km.

kuchnia.

kuchnia i ustęp.

oprócz tego dla 1 oficera żłobatego i 2 kawalerów

Dla kadry

17 szeregowych (w tym 2 podoficerów konnych i 2 niekonnych)

7 koni

1 biuro 2 pokojowe

komory mobilizacyjne ca 100 - 120 km.

2 oficerów kawalerowie

Oprócz tego:

2 pokoje jako izba chorych

Potrzebne prace budowlane podjął się wykonać Magistrat.

Kwatery powyższe trzyma Magistrat w pogotowiu i uprasza się
skomunikować się co do urządzenia wewnętrznego z Intendenturą/Kwat.

Dowódca 17 pułk. Ułanów w Lesznie - Magistratem w Gostyniu.

Przekwaterowanie powinno nastąpić natychmiast po Nowym Roku 1922.

Szef Inżynierji i Saperów.
Wł. Wiekliński

Inżynier - Major.

2. Pismo Szefa Inżynierji i Saperów w sprawie kwatery dla szwadronu technicznego, Poznań, 23 grudnia 1921

APL, Akta miasta Gostynia, sygn. 1478, s. 55

Obrońcy Lwowa protestują

Tow. B. Żołnierzy 1. Pułku Strzelców Wielkop. w Poznaniu nadsyła nam następującą uchwałę z prośbą o umieszczenie:

W związku z wypadkami w czasie meczu „Pogoń” — „Warta” we Lwowie, byli żołnierze 1 Pułku Strzelców Wielkopolskich, uczestnicy odsieczy Lwowa, na zebraniu plenarnym w dniu 11. b. m. w Poznaniu, powzięli jednogłośnie następującą uchwałę:

Już jeden z miesięcznych biuletynów K. S. „Pogoń” w roku ubiegłym zawierał obelgę pod adresem społeczeństwa Poznania. W dniu 5. bm. wchodzących na boisko Pogoni graczy Warty obrzucono wyzwiskami w rodzaju „Krzyżacy, Germani”, a gracze Pogoni niesłychanie brutalną grą „rozbili” kilku graczy Warty. My, byli żołnierze 1 Pułku Strzelców Wielkopolskich stwierdzamy, że postępowanie takie K. S. Pogoni i odłamu społeczeństwa sportowego Lwowa, jest ze wszech stron szkodliwe, gdyż:

1. szerzy antagonizm dzielnicowy;
2. działa na szkodę propagandy sportu polskiego zagranicą, gdyż „utrącono” bezwzględnie graczy, mających reprezentować kraj w meczach międzypaństwowych;
3. propaguje chamstwo i brutalność pośród młodzieży;
4. naraża na kalectwo graczy;
5. odstręcza społeczeństwo od sportu, w którym ma ono widzieć szkołę rycerskości oraz zdrową rozrywkę dla młodzieży. To też postępowanie takie jak najostreżniej potępiamy.

Do zabierania publicznie głosu ośmiela nas fakt, że to przecież my, byli żołnierze 1 Pułku Strzelców Wielkopolskich w marcu 1919 roku przy czyniliśmy się walnie do ostatecznego oswobodzenia Lwowa a później Małopolski Wschodniej od dziczy hajdamackiej i nam to Lwów przez usta swych wybrańców przyrzekał uroczyste wieczną pamięć i wdzięczność.

Przyjęcie braci i synów naszych na boisku K. S. „Pogoń” we Lwowie nie zdaje się nam być tej wdzięczności i pamięci dowodem. Nie naszym był i jest sposób odwoływania się publicznego o uznanie czynów naszych. Ukochania całej Ojczyzny dowiedliśmy na wszystkich pobojuwiskach o niepodległość i zjednoczenie całej Polski. Tysiące grobów poległych braci naszych dostatecznym jest dowodem, że Wielkopolanin godnym jest potomkiem tych, którzy przed wiekami na naszej ziemi tworzyli zręby myśli państwowej Polskiej i stąd szerzyli ją na wschód.

Nie możemy pogodzić się milczaco z faktem obrazy najlepszych uczuć naszych i prosimy Pana Prezydenta miasta Lwowa oraz Polski Związek Piłki Nożnej w Warszawie o nielekceważenie zająć tak smutnych.

3. *Obrońcy Lwowa protestują* – echo meczu Warta Poznań – Pogoń Lwów

APL, „Orędownik Rawicki”,
nr 216 z 18 września 1937

4. Przekazanie chorągwi 1. Pułkowi Strzelców Wielkopolskich, Poznań, 19 stycznia 1919. Fot. Kazimierz Greger

APL, Zbiór fotografii, sygn. 83

5. Pogrzeb żołnierzy 1. Pułku Strzelców Wielkopolskich, Lwów, kwiecień 1919

APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 35-77

6. Pułk Ułanów Wielkopolskich podczas uroczystości święta 3 Maja, Ławica, 3 maja 1919. Fot. Kazimierz Greger

APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 35-88

7. Ppłk Gustaw Paszkiewicz w otoczeniu żołnierzy, Bobrujsk, 1919–1920

APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 36-147

MIEJSCA

Leszczyńską infrastrukturę garnizonową tworzyły koszary im. Józefa Piłsudskiego, koszary im. Henryka Dąbrowskiego, koszary im. Bartosza Głowackiego, koszary im. Tadeusza Kościuszki, koszary im. króla Stanisława Leszczyńskiego, kasyno oficerskie ułanów przy ul. Królowej Jadwigi, komenda garnizonu, magazyn mundurowy, rusznikarnia, budynek wielorodzinny dla wojskowych, piekarnia wojskowa, cmentarz wojskowy oraz inne obiekty. W Rawiczu piechurzy z 55. pułku wykorzystywali budynki „czerwonych” i „białych” koszar⁶.

Infrastruktura garnizonowa w Lesznie i Rawiczu była w większości pozostałością po czasach pruskich, kiedy to tuż przed wybuchem I wojny światowej stał w Lesznie III batalion 3. Dolnośląskiego Pułku Piechoty nr 50 oraz 2. Poznański Pułk Artylerii Polowej nr 56, zaś w Rawiczu sztab wraz z I i II batalionem 3. Dolnośląskiego Pułku Piechoty nr 50⁷.

Jedną z najbardziej znanych militarnych inwestycji budowlanych w Lesznie są nowe koszary dla pułku piechoty (wzniesione przy ul. Cmentarnej; ob. Aleje Jana Pawła II), które otrzymały imię króla Stanisława Leszczyńskiego. Projekt bloku koszarowego powstał w czerwcu 1925 r. Wcześniej znajdowały się w tym miejscu wozownie i magazyny wojskowe. 4 września członkowie Magistratu i Rady Miejskiej dokonali oglądu postępujących prac budowlanych oraz jakości materiałów wykorzystywanych przy tej inwestycji. W cegłę zaopatrywano się w okolicznych cegielniach w Lesznie, Nietążkowie, Czachu i Krzywiniu. Uznano, pomimo kilku uwag, że projekt był realizowany poprawnie⁸.

Stacjonowanie wojska miało duże znaczenie dla takich miast, jak Leszno i Rawicz. W czasie, gdy dyskutowano nad koncentracją całego 55. pułku

⁶ T. Kościański, *Żołnierze i garnizon wojskowy*, [w:] *Leszno w dwudziestoleciu międzywojennym w 100. rocznicę powrotu Leszna do Macierzy*, red. M. Urbaniak, Leszno 2020, s. 37; H. Pawłowski, *Korpus Kadetów w Rawiczu. Historia i tradycja*, Rawicz 2015, s. 21; APL, Akta miasta Rawicz, sygn. 1195, s. 280–286; H. Handke, *Garnizon Leszno Wojska Polskiego 1920–1939*, Leszno 2015, s. 55. Nazwy „białe” i „czerwone” koszary pochodzą od tego, że pierwsze miały surowe ceglane mury, a drugie były otynkowane.

⁷ Szerzej: M. Urbaniak, *Leszno w latach 1832–1914. W drodze ku nowoczesności*, Łódź 2016, 217–237; tenże, *Leszczyńskie koszary z lat 1901–1905 na planach budowlanych Archiwum Państwowego w Lesznie*, Leszno 2012; J. Wawrzyniak, *Uwagi o historii garnizonu leszczyńskiego w czasach pruskich*, „Rocznik Leszczyński” 13 (2013), s. 227–240.

⁸ APL, Akta miasta Leszno, sygn. 1356, s. 184; M. Urbaniak, *Repolonizacja przestrzeni publicznej miasta*, [w:] *Leszno w dwudziestoleciu międzywojennym*, dz. cyt., s. 63. Szerzej: tenże, *Leszczyńskie koszary*, dz. cyt., s. 62–68.

piechoty w jednym ośrodku, zarówno dla Leszna, jak i Rawicza ważne było, aby zatrzymać jego pododdziały u siebie. W styczniu 1926 r. II batalion przeprowadził się do Leszna, gdzie zajął nowo powstałe koszary, o których mowa powyżej. W Lesznie nie udało się zrealizować budowy obiektów dla III batalionu, w konsekwencji czego ten pozostał w Rawiczu do 1939 r. Przeniesienie II batalionu było przykre dla Rawicza⁹. Warto dodać, że w mieście tym znajdował się Korpus Kadetów nr 3 (później nr 2), dla którego wkrótce postawiono nowy, okazały budynek.

Nie wszyscy wojskowi mieszkali w Lesznie na terenie obiektów koszarowych. Magistrat poszukiwał mieszkań dla oficerów i żonatych podoficerów. Zawierał umowy najmu, przy czym w takich sytuacjach do umów nie miały zastosowania przepisy o ochronie lokatorów w zakresie wysokości komornego oraz wypowiedzania i rozwiązywania umów. W 1930 r. czynsz za 4-pokojowe mieszkanie wynosił 100 zł miesięcznie, za 3-pokojowe 75 zł, zaś za 2-pokojowe 10 zł. Właściciel 3-pokojowego mieszkania z kuchnią przy ul. Starozamkowej, znajdującego się na pierwszym piętrze, oferował jego wynajem za 120 zł miesięcznego czynszu. Magistrat był gotów porozumieć się z nim, ale za cenę 70 zł¹⁰.

Leszno na miarę ograniczonych możliwości starało się dbać o infrastrukturę wojskową. W październiku 1928 r. Rada Miejska uchwaliła na remont „starych koszar” dodatkową kwotę „do wysokości” 20 tys. Realizowany budżet administracyjny przewidywał na ten cel 60 tys. Kwotę tę wyczerpano, a remont jeszcze się nie zakończył. 8 sierpnia 1928 r. Magistrat zlecił prace malarskie w koszarach im. T. Kościuszki¹¹.

⁹ APL, Akta miasta Leszna, sygn. 1455, s. 79–81; APL, „Orędownik Powiatowy”, Rawicz, nr 5 z 12 stycznia 1926. Koszary nie były jeszcze w pełni ukończone.

¹⁰ APL, „Wiadomości Miasta Leszna”, nr 1 z 1 stycznia 1930, s. 4; nr 4 z 15 lutego 1930, s. 31; nr 13 z 30 czerwca 1930, s. 103.

¹¹ Tamże, nr 7 z 18 sierpnia 1928, s. 72; nr 8 z 28 sierpnia 1928, s. 84; nr 16 z 20 października 1928, s. 176–177.

8. Fragment planu miasta Leszna z obiektami wojskowymi, 1926–1936

APL, Zbiór planów miast Archiwum Państwowego w Lesznie, Pl. m. 122

| 20 |

g i s t r a t .
z...~~14~~.../27. VI

Leszno, dnia 7 czerwca 1927 r.

125-
172

D o

Dowództwa Okręgu Korpusu Nr. VII.
Szefostwo Budownictwa Wojskowego

w P o z n a n i u
= = = = =

Według postanowień § 3-go ustęp II. umowy pomiędzy miastem Leszno a Szefostwem Budownictwa Wojskowego, zobowiązało się miasto Leszno wykonać wszelkie budowle potrzebne do ulokowania całego 55 Pułku Piechoty w ciągu 2 lat, licząc od roku 1926. We wykonaniu tegoż postanowienia Magistrat po porozumieniu się z Dowództwem Pułku zamierza wybudować w tym roku 30 mieszkań dla oficerów i podoficerów, urządzić łazienki w nowych koszarach oraz przebudować pralnię i suszarnię w starych koszarach, pod warunkiem jednak, że Władza wojskowa zawrze z Magistratem przed rozpoczęciem prac odpowiednią umowę, gwarantującą miastu pewną ilość lat dzierżawy oraz wysokość mającej być płaconej dzierżawy przez wojsko. - Z naszej strony prosimy o oprocentowanie wyłożonych na budowę sum we wysokości jaką płacić będziemy za pożyczkę Bankowi Gospodarstwa Krajowego plus 2 % na koszt administracyjny i reperacji. Dzierżawa winna być zawarta na 20 do 30 lat.

Prosimy o rozpatrzenie naszych propozycji i jaknajrychlejsze powiadomienie nas o Swej decyzji, możliwie jeszcze przed 20 czerwca br., aby można sprawę zasadniczo załatwić przed rozpoczęciem ferji letnich. Ze względu na postanowienia § 6 kontraktu, prosimy sprawę jaknajszybciej rozstrzygnąć, aby miasto nie było narażone na straty jakie według tego paragrafu jemu grożą.

4/2a oki
12/16
Przet. 20/6
Mar. 136

Mar.
/Kowalski/
Pierwszy Burmistrz.
Przet. 22/6
K. Mar. 24

10. Pismo leszczyńskiego Magistratu w sprawie budowy mieszkań dla oficerów i podoficerów, 7 czerwca 1927

APL, Akta miasta Leszno, sygn. 1455, s. 172

OGŁOSZENIE !

Celem pomieszczenia oficerów i żonatych podoficerów poszukuje Magistrat m. Leszna mających się z następująco wymienionych ubikacji, położonych możliwie w pobliżu koszar Kościuszki:

ilość mieszkań	o ilości pokoiów	ubikacje dodatkowe
1	5	kuchnia, pokój dla służby, łazienka
1	4	„ „ „ „ „
3	3	„ łazienka „ „
2	2	„ „
1	2	„ „
11	1	„

Umowę najmu tychże mieszkań zawrze Magistrat na podstawie art. 12 ustawy z dnia 15. VII. 1925 o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju (Dz. U. R. P. Nr. 97 poz. 681).

Do umów tych **nie** mają zastosowania przepisy ustawy o ochronie lokatorów z dnia 11. IV. 24 (Dz. U. R. P. Nr. 39 poz. 406) w przedmiocie ograniczeń co do wysokości komornego i prawa wypowiedzenia i rozwiązywania umów.

Oferty z podaniem położenia mieszkania, jego wielkości, wymaganej ceny komornego oraz daty, od której mieszkanie może być wzięte w posiadanie, uprasza się kierować do Magistratu do dnia 1. września br. włącznie.

Leszno, dnia 11. sierpnia 1928 r.

M A G I S T R A T (—) Sobkowiak, drugi burmistrz.

11. Ogłoszenie w sprawie poszukiwania przez leszczyński Magistrat mieszkań dla oficerów i żonatych podoficerów

APL, „Wiadomości Miasta Leszna”, nr 7 z 18 sierpnia 1928, s. 78

Przetarg.

Dnia 20. bm. o godz. 9 rano odbywać się będzie w koszarach im. Głowackiego sprzedaż przez 17 p. ułanów w drodze publicznego przetargu 50 wybrakowanych koni.

Leszno, dnia 13. września 1928 r. L.dz. 2914 28. I.

Magistrat (—) Kowalski, pierwszy burmistrz.

12. Informacja o przetargu wybrakowanych koni w koszarach im. Bar-tosza Głowackiego

APL, „Wiadomości Miasta Leszna”, nr 11 z 15 września 1928, s. 11

Czy wiesz, że...?

Dzienne zapotrzebowanie Garnizonu Leszno na siano wynosiło ok. 2000 kg. Tyle musiał być gotów dostarczyć dostawca, który chciał wygrać przetarg na arendacyjną dostawę siana w okresie od 16 października 1928 do 30 września 1929¹².

¹² Tamże, nr 11 z 15 września 1928, s. 126. Garnizon zawierał z wybranym przedsiębiorcą umowę dzierżawy na dostawę siana.

<u>Ulica Młyńska nr. 21.</u>				
8	Dudziak Michał	✓ por. 55 pp. ✓	26. 9.1900.	20. 1.1922.
9	Dudziak Walentyna	meżatka	10. 2.1903.	20. 1.1922.
10	Krzyszowski Tadeusz	✓ kapitan ✓	9. 7.1897.	25. 1.1927.
11	Krzyszowska Irena	meżatka	25. 5.1904.	25. 1.1927.
12	Kutermankiewicz Stefan	✓ oficer zaw. ✓	6. 1.1906.	6. 1.1928.
13	Motyka Feliks	✓ porucznik ✓	19.11.1898.	5. 6.1929.
14	Swęjda Tadeusz	✓ oficer zaw. ✓	10. 1.1899.	29. 9.1928.
15	Wasielewski Roman	✓ oficer zaw. ✓	9. 9.1899.	26.10.1927.
16	Wasielewska Walerja	meżatka	12.11.1899.	26.10.1927.
17	Wojtyniak Franciszek	krawiec	1. 4.1898.	2.12.1922.

<u>Ulica Cmentarna - Koszary im. Króla Stan. Leszczyńskiego</u>				
95	Schimber Andrzej	✓ plutonowy 55 pp. ✓	19. 9.1897.	22.11.1899.
96	Schimber Zofja	meżatka	1. 4.1906.	22.11.1920.
97	Tatarski Walenty	✓ sierżant ✓	2. 2.1902.	9. 1.1926.
98	Tatarska Jadwiga	meżatka	20. 9.1903.	9. 1.1926.
99	Woźna Bolesława	meżatka	20.11.1894.	22.11.1926.
100	Woźniak Wincenty	✓ podofic. zaw. ✓	20. 1.1899.	5. 6.1899.
<i>Przebieg wyborów pod lp. 833, 835, 837, 841, 842, 843, 844, 846, 848, 849, 851, 852, 853, 855, 858, na mocy A. P. K. L. Dz. 7/1893, 19. 9. 4. uprawo. uchwalonego uchw. R. M. z dnia 14. 9. 1897.</i> <i>Legnica, dnia 5. 10. 1922.</i> MAGISTRAT KOWALSKI Mierwszy Burmistrz				
<u>Ulica Cmentarna - cmentarz żydowski</u>				

13. Fragmenty spisów wyborców z Obwodu II, głosujących w Szkole Przemysłowo-Handlowej, przygotowanych na wybory do Rady Miejskiej w Lesznie, 1929

APL, Akta miasta Leszna, sygn. 1525, s. 32, 37

14. Koszary im. Henryka Dąbrowskiego, Leszno, maj 1925

APL, Henryk Frąckowiak – spuścizna (1922–1994,
fotograf Leszna i regionu leszczyńskiego), sygn. 2

15. Kasyno oficerskie przy ul. Królowej Jadwigi, Leszno, maj 1925

APL, Henryk Frąckowiak – spuścizna (1922–1994,
fotograf Leszna i regionu leszczyńskiego), sygn. 2

16. Budowa koszar im. króla Stanisława Leszczyńskiego, 1925

APL, Zbiór fotografii, sygn. 134

17. Budowa koszar im. króla Stanisława Leszczyńskiego, 1925

APL, Zbiór fotografii, sygn. 126

18. Budowa koszar im. króla Stanisława Leszczyńskiego, 1925

APL, Zbiór fotografii, sygn. 128

19. Koszary im. Henryka Dąbrowskiego, Leszno, 1926–1927

APL, Akta miasta Leszno, sygn. 2999, s. 60

20. Widok na koszary im. Bartosza Głowackiego i koszary im. Tadeusza Kościuszki, Leszno, 1926–1927

APL, Akta miasta Leszno, sygn. 2999, s. 60

21. Bieg myśliwski. Z tyłu widoczne zabudowania koszarowe, Leszno, ok. 1930

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 1

22. Brama do koszar 17. Pułku Ułanów Wielkopolskich, ok. 1934–1936

APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 6

23. Żołnierze garnizonu w Lesznie. W tle widok na cmentarz żydowski i dom przedpogrzebowy, 1937

APL, Jerzy Zielonka – spuścizna (dziennikarz „Panoramy Leszczyńskiej”), sygn. 28-1691

PAMIĘĆ

Pomnik ku czci żołnierzy 55. pułku piechoty poległych w wojnie z bolszewikami 1919–1920 został odsłonięty w dzień święta pułkowego 19 stycznia 1928 r., w koszarach przy ul. Raławickiej. 7 maja 1929 r. w pobliskich koszarach ułanów także odsłonięto pomnik ku pamięci poległych w tej wojnie¹³.

28 października 1934 r. otwarto w Wielkopolskim Muzeum Wojskowym w Poznaniu ekspozycję poświęconą dziejom 55. pułku piechoty. Podobne stoisko powstało w Lesznie. Przygotowano je na 19. rocznicę powstania pułku, tzn. 19 stycznia 1938 r. Jej wygląd – w opisie chor. Stanisława Franciszczaka – przedstawiał się tak: „Na pierwszym planie stoi – w odpowiedniej gablocie – żołnierz 1 Pułku Strzelców Wlkp. W historycznym umundurowaniu, uzbrojeniu jak i ekwipunku. Naprzeciw stoi żołnierz bolszewicki z lat 1919/20. Dalej znajduje się tu jeszcze bardzo wiele zdobytej broni palnej i siecznej, gablota honorowa z imiennym spisem poległych i odznaczonych, oraz wiele obrazów, fotografii, dokumentów, pochwał z czasów wojny itp.”¹⁴

Ułańska izba pamięci powstała w 1933 r. Rozbudowano ją wkrótce, w latach dowodzenia ppłk. Tadeusza Kurnatowskiego. Biblioteką i muzeum pułkowym zajmował się rtm. Stanisław Zakrzewski. Znajdowały się tam liczne pamiątki z wojny polsko-bolszewickiej, a także literatura i eksponaty dotyczące okresu napoleońskiego (kultywowano pamięć 17. Pułku Ułanów Litewskich, istniejącego w latach 1812–1815)¹⁵.

Również po II wojnie światowej podjęto szereg inicjatyw upamiętniających 17. Pułk Ułanów Wielkopolskich i 55. Poznański Pułk Piechoty i ich żołnierzy. Szczególnie doniosły projekt udało się zrealizować dopiero w drugiej połowie lat 80. XX w. Inicjatywa budowy w Lesznie pomnika upamiętniającego żołnierzy garnizonu Leszno zrodziła się w 1978 r. Podjęto ją w 1983 r., ale nie udało się postawić tego monumentu w 45. rocznicę wojny obronnej 1939. Pomnik odsłonięto dopiero w 1987 r. Uroczystość odbyła się 9 maja i powiązano ją z obchodami rocznicy zakończenia II wojny światowej. Uczestnikami od-

¹³ A. Piwoń, *W II Rzeczypospolitej*, [w:] *Kalendarium miasta Leszna*, red. A. Piwoń, Leszno 1996, s. 87; K. Handke, W. Handke, *Kalendarium garnizonu*, dz. cyt., s. 55–56, 64. Pomnik piechurów został zniszczony przez Niemców w 1940 r., odbudowano go dopiero w 2020 r.

¹⁴ APL, Jerzy Zielonka – spuścizna (dziennikarz „Panoramy Leszczyńskiej”), sygn. 53, s. 25, Stanisław Franciszczak, *Stoiska muzealne 55 Poznańskiego Pułku Piechoty w Poznaniu i Lesznie*.

¹⁵ K. Handke, W. Handke, *Kalendarium garnizonu*, dz. cyt. s. 88; E. Śliwiński, *17 Pułk Ułanów Wielkopolskich*, dz. cyt., s. 234, 245.

słonięcia Pomnika Żołnierzy Garnizonu Leszno byli m.in. dawni żołnierze 17. pułku ułanów, 55. pułku piechoty oraz batalionów Obrony Narodowej „Leszno”, „Kościan”, „Rawicz”. Podczas uroczystości eksponowany był wyjątkowy eksponat – sztandar pułku ułanów, szczęśliwie ocalały z zawieruchy wojennej¹⁶.

W 1992 r. Ośrodek Materiałowo-Techniczny w Braniewie korespondował z Klubem Byłych Żołnierzy 55. Poznańskiego Pułku Piechoty przy Zarządzie Wojewódzkim Związku Kombatantów R.P. i Byłych Więźniów Politycznych w Lesznie w sprawie przyjęcia barw znaków i tradycji 55. Poznańskiego Pułku Piechoty. Ośrodek został dwa lata później rozformowany¹⁷.

5 czerwca 1993 r. 69. Pułk Artylerii Przeciwlotniczej otrzymał kopię sztandaru 17. pułku ułanów oraz przejął tradycje bojowe tego oddziału. Uroczystość odbyła się na stadionie im. Alfreda Smoczyka¹⁸.

¹⁶ E. Śliwiński, *17 Pułk Ułanów Wielkopolskich*, dz. cyt., s. 557, 560–561.

¹⁷ APL, Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych w Lesznie, sygn. 156; 16 *Pomorska Dywizja Zmechanizowana*, [w:] <https://www.wojsko-polskie.pl/16dz/tradycje/> (dostęp: 8.04.2021).

¹⁸ E. Śliwiński, *17 Pułk Ułanów Wielkopolskich*, dz. cyt., s. 564–565.

SPOTKANIE

KOLEŻEŃSKIE

55 ŻOŁNIERZY POZNAŃSKIEGO PIECHOTY PUŁKU

/1 PUŁKU STRZELCÓW WIELKOPOLSKICH/

W dniu 18 stycznia 1992 roku odbędzie się spotkanie koleżeńskie żołnierzy pułku:

w programie spotkania:

- Msza Św. w Kościele Św. Mikołaja	10.00.
- Przejazd do Koszar	11.10.
- Powitanie w koszarach przez miejscową jednostkę	11.30.
- Przemarsz pod Pomnik Żołnierzy Garnizonu Leszno 1939 roku, złożenie kwiatów	12.00.
- Żołnierska grochówka	12.30.
- Zwiedzanie wystawy "55 Poznański Pułk Piechoty w obronie ojczyzny"	13.00.
- Spotkania towarzyskie w kawiarence Klubu	13.30.

ZAPRASZAMY

KOMITET ORGANIZACYJNY

24. Program spotkania koleżeńskiego byłych żołnierzy 55. pułku piechoty w Lesznie, 1992

APL, Związek Bojowników o Wolność i Demokrację w Lesznie, sygn. 11616

25. Niezrealizowany projekt pomnika poległych żołnierzy 55. pułku piechoty, 1924

APL, Akta miasta Leszno, sygn. 1498, s. 3

26. Pomnik na terenie koszar 55. pułku piechoty ku czci poległych żołnierzy pułku, Leszno, okres międzywojenny, od roku 1928

APL, Związek Bojowników o Wolność i Demokrację w Lesznie, sygn. 11836-66

27. Pomnik poległych ułanów w wojnie polsko-bolszewickiej, wzniesiony w koszarach głównych 17. pułku ułanów. Na podświetlonych tablicach znajdowały się nazwiska poległych, Leszno, okres międzywojenny, od roku 1929

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 1

28. Tablica upamiętniająca śmierć żołnierza 55. pułku piechoty Pawła Kaprykowskiego, ok. 1980

APL, Zbiór fotografii, sygn. 1501

29. Uroczystość odsłonięcia Pomnika Żołnierzy Garnizonu Leszczyńskiego, Leszno, 9 maja 1987

APL, Jerzy Zielonka – spuścizna (dziennikarz „Panoramy Leszczyńskiej”), sygn. 19-218

30. Składanie wieńców pod Pomnikiem Żołnierzy Garnizonu Leszczyńskiego, Leszno, 9 maja 1987. Fot. Sylwester Tylewicz

APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 36-380

31. Obelisk ku pamięci gen. Stefana Grota-Roweckiego, odsłonięty w listopadzie 1992, listopad 1992. Fot. Kas

APL, Jerzy Zielonka – spuścizna (dziennikarz „Panoramy Leszczyńskiej”), sygn. 18-190

32. Uroczystość wręczenia repliki sztandaru 17. Pułku Ułanów Wielkopolskich 69. Pułkowi Artylerii Przeciwlotniczej. Na zdjęciu sztandar trzyma ppłk. dypl. Mirosław Rochmankowski – dowódca 69. pułku artylerii, Leszno, 5 czerwca 1993. Fot. Sławomir Skrobała

APL, Jerzy Zielonka – spuścizna
(dziennikarz „Panoramy
Leszczyńskiej”), sygn. 19-222

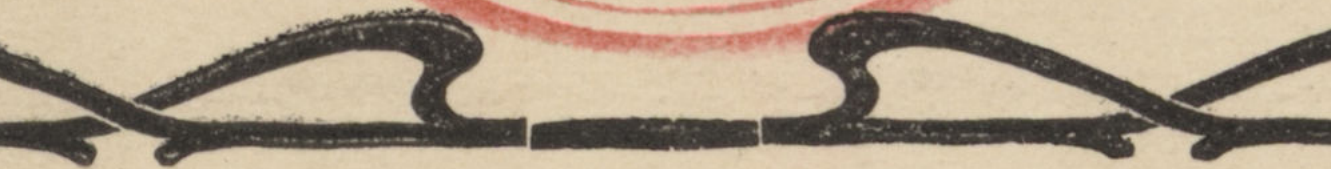
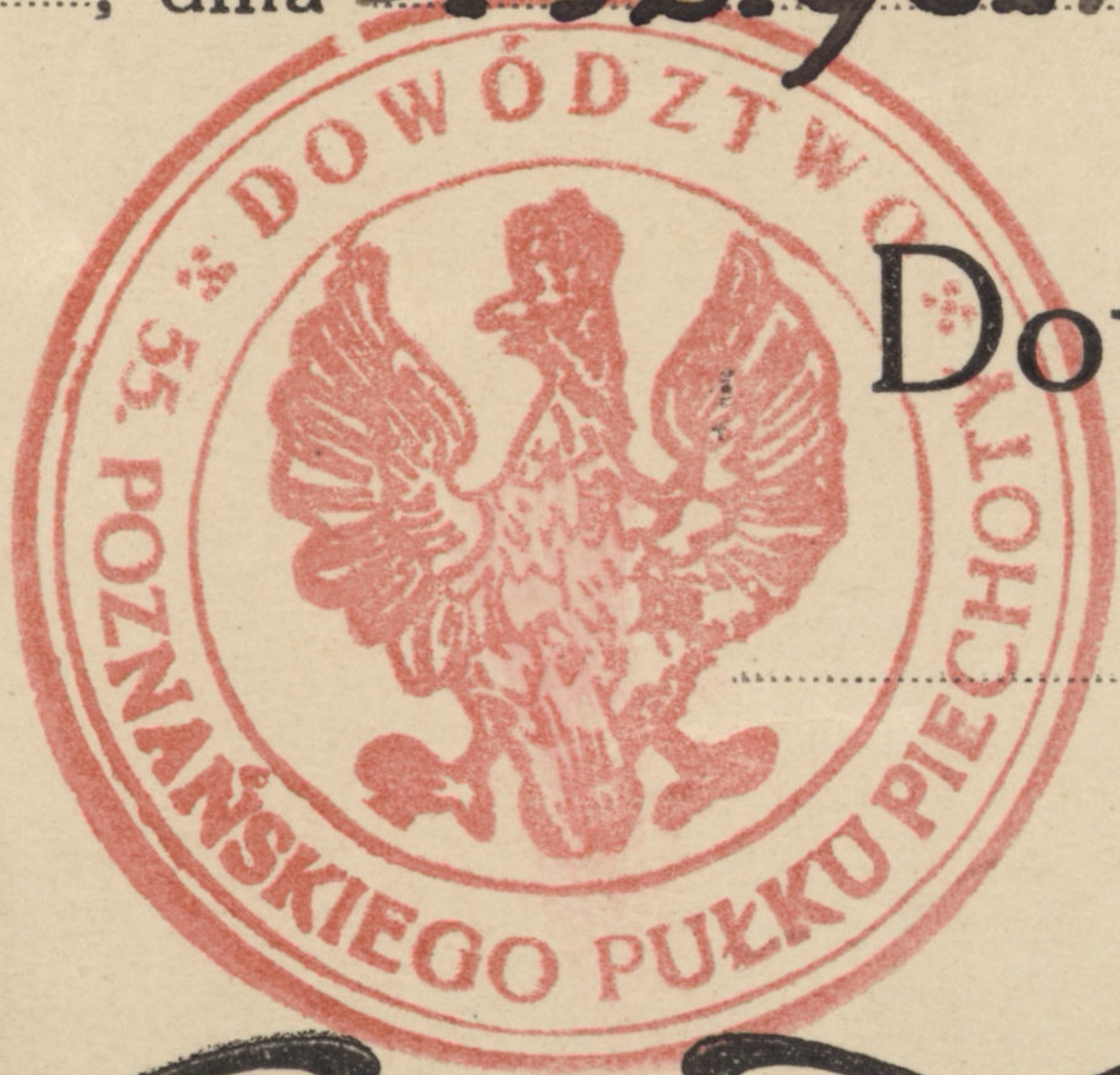

33. Dawni żołnierze 55. pułku piechoty przed Pomnikiem Żołnierzy Garnizonu Leszczyńskiego, Leszno, 1994. Fot. Edward Baldys

APL, Leszczyński serwis fotograficzny, sygn. 5

....., dnia
pamiątkową nadaje.

....., dnia **19 stycznia**

POBÓR

Pierwszy regularny napływ rekrutów z poboru do Leszna i Rawicza nastąpił w grudniu 1921 r. W kawalerii służba czynna trwała 22,5 miesiąca. Od 1923 r. do pułku ułanów przybywało co roku ok. 300 poborowych. Połowa z nich pochodziła z Wielkopolski, połowa z województw centralnych i Małopolski Wschodniej. Za płk. Aleksandra Pragłowskiego podział rekrutów na poszczególne pododdziały prezentował się następująco: po 50 rekrutów przydzielano do czterech szwadronów, 70 do szwadronu ckm, a 30 do plutonu łączności.

W piechocie w połowie lat 20. XX w. służba czynna trwała 18 miesięcy. Do 55. pułku piechoty trafiali poborowi m.in. z powiatów leszczyńskiego, kościańskiego, gostyńskiego, nowotomyskiego, a ok. 30% z nich pochodziło z województw wschodnich. W latach 1926–1927 napłynęło wielu rekrutów z Pińszczyzny i Huculszczyzny, w latach 30. XX w. wielu pochodziło z okolic Lwowa¹⁹.

Komisję do przeprowadzenia poboru powoływał wojewoda. Starostwa przygotowywały spisy poborowych, w dużej mierze opierając się na spisach sporządzanych przez urzędy gminne. Komisja poborowa powinna składać się z osób: starosty, lekarza (często powiatowego), referenta wojskowego starostwa, urzędnika kancelarii oraz funkcjonariusza państwowego do ważenia i mierzenia poborowych. Rzecz jasna różnie z tym bywało. Zwykle było tak, że pierwszego dnia komisję otwierał starosta, ale później przewodniczył jej zastępca starosty²⁰.

¹⁹ *Jednodniówka 55 Poznańskiego Pułku Piechoty 19 stycznia 1927 r.*, [Warszawa 1927], s. 4; P. Bauer, B. Polak, *55 Poznański Pułk Piechoty w obronie ojczyzny we wrześniu 1939 roku*, Leszno 1979, s. 38, 40; E. Śliwiński, *17 Pułk Ułanów Wielkopolskich*, dz. cyt., s. 188, 190, 218; S. Lindner, *Ale serce boli. Wspomnienia starego kadeta*, Warszawa 1983, s. 201.

²⁰ J. Mierzwa, *Starostowie Polski międzywojennej. Portret zbiorowy*, Kraków 2018, s. 313, 325.

Ogłoszenie.
Rozporządzeniem M. S. Wojsk. wchodzi w życie z dniem 15. bm. nowy podział Korpusu Poznań na Komendy Poborowe.

Korpus Poznań dzieli się na następujące Powiatowe Komendy Uzupełnień:

P.K.U. Poznań-Miasto, do której należą:	Poznań Star.Grodzkie
" Poznań-Powiat " " "	powiaty: Poznań-Zachód, Grodzki, Nowotomyński
" Jarocin " " "	powiaty: Jarociński, Pleszewski, Sreński, Sremski
" Szamotuły " " "	powiaty: Szamotulski, Obornicki, Międzychodzki, Wieleński, Czarnkowski
" Kościan " " "	powiaty: Kościański, Smigielski, Leszczyński, Wolsztyński
" Gniezno " " "	Gnieźnieński, Wrześniński, Witkowski, Poznań-Wschód
" Kalisz " " "	powiaty: Kaliski, Turecki
" Ostrów " " "	powiaty: Ostrowski, Odolanowski, Ostrzeszowski, Kępicki, Sycowski
" Gostyń " " "	powiaty: Gostyński, Krotoszyński, Koźmiński, Rawicki
" Konin " " "	powiaty: Koniński, Sierpecki, Kolski

Tymczasowo pozostaje Komenda aż do ogłoszenia w Krotoszynie.

Od dnia 15. bm. zwracają się interesanci z poszczególnych powiatów w sprawach poborowych, reklamacyjnych i rentowych w wyżej wyszczególnionych Komendach.

Dowództwo Okręgu Korpusu Poznań.

Odpis powyższego podają do wiadomości.

Leszno, dnia 18. 11. 1921. Sobeski, Starosta.

34. Ogłoszenie dotyczące podziału Korpusu Poznań na Komendy Poborowe, Leszno, 18 listopada 1921

APL, „Orędownik Powiatu Leszczyńskiego”, nr 54 z 26 listopada 1921

Plan 247

urzędowania Komisji Przeglądowej w powiecie Leszno.

Dnia 28. czerwca o godz. 8-mej rano
w Włoszakowicach dla komisariatu Włoszakowice.

Dnia 30. czerwca o godz. 8-mej rano
w Rydzynie dla Rydzyny miasta oraz miejscowości:
Kłoda gmina i dwór, Bugustopol, Jabłona gmina i dwór,
Rojewczyn gmina i dwór, Kaczkowo gmina i folwark,
Carnawatka i Rydzyna-zamek.

Dnia 2. lipca o godz. 8-mej rano
w Lesznie (Strzelnica) dla Leszna miasta.

Dnia 3. lipca o godz. 8-mej rano
w Lesznie (Strzelnica) dla Święcichowa miasta i reszty
komisariatu Leszno-Zachód.

Dnia 4. lipca o godz. 8-mej rano
w Osiecznie (p. Pieczyńskiego) dla Osieczny miasta
i Komisariatu Leszno-Wschód.

Dnia 5. lipca o godz. 8-mej rano
w Osiecznie dla Komisariatu Osieczna.

KOŚCIAN, dnia 1. czerwca 1923.

(—) CEPTOWSKI
Major art. i komendant P. K. U.

35. Plan działania Komisji Przeglądowej w powiecie Leszno, Kościan, 1 czerwca 1923

APL, Starostwo Powiatowe w Lesznie, sygn. 44, s. 247

Plan poboru na rok 1937 dla komisji poborowej pow. rawickiego		
Miejsce urządów	Data stawiania do poboru	Stają do poboru poborowi i ochotnicy oraz starsze roczniki z niżej wyszczególnionych gmin:
Rawicz - Gnacch byłego Seminarium	10. VI. 37 o godz. 7	Poborowi rocznika 1916 i kategoria „B” rocznika 1914 i 1915 oraz ochotnicy: z gminy wiejskiej Rawicz
	11. VI. 37 o godz. 7	Poborowi rocznika 1916 i kategoria „B” 1914 i 1915 oraz wszyscy ochotnicy z miast: Miejskiej Górki, Bojanowa i Sarnowy
	12. VI. 37 o godz. 7	Poborowi rocznika 1916 i kategoria „B” rocznika 1914 i 1915 oraz wszyscy ochotnicy z gmin wiejskich: Bojanowo i Miejska Górka
	14. VI. 37 o godz. 7	Poborowi rocznika 1916 i kat. „B” rocznika 1914 i 1915 oraz wszyscy ochotnicy z gminy wiejskiej Chojno
	15. VI. 37 o godz. 7	Poborowi rocznika 1916 i kat. „B” roczn. 1914 i 1915 oraz wszyscy ochotnicy z miasta Jutrosina i z gminy wiejskiej Jutrosin
	16. VI. 37 o godz. 7	Poborowi rocznika 1916 z miasta Rawicza
	17. VI. 37 o godz. 7	Poborowi rocznika 1914 i 1915 z kat. „B” oraz ochotnicy z miasta Rawicza, nadto poborowi delegowani z innych powiatów
Poborowi mają obowiązek stanąć do poboru punktualnie, wykapani i w stanie trzeźwym. Wszyscy poborowi są zobowiązani przedłożyć w dniu poboru Komisji Poborowej: 1. dowód osobisty, 2. ostatnie świadectwo szkolne (szkoły powszechnej wzgl. szkoły średniej), 3. świadectwo ukończenia nauk w rzemiośle (świadectwa szkoły wieczorowej i księżęckiej czeladniczej), 4. świadectwa ukończenia stopni PW., 5. świadectwa ukończonych kursów opl. gazowej i sanitarnej.		
Rawicz, dnia 24 maja 1937 r. Starosta Powiatowy: (—) Dr. Łobos		

37. Plan poboru dla komisji poborowej powiatu rawickiego, Rawicz, 24 maja 1937

APL, „Orędownik Rawicki”,
nr 120 z 28 maja 1937

38. Szwadron szkolny 17. Pułku Ułanów Wielkopolskich z maskami przeciwigazowymi, Poznań, 1928 lub 1929

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 2

39. Przysięga rekrutów na Rynku, Leszno, 1930

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 2

40. Przysięga rezerwistów – pluton sztandarowy, Leszno, ok. 1930

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 2

41. Stefan Rowecki wręcza karabin żołnierzowi z kompanii rekruckiej, Leszno, ok. 1932

APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 35-115

42. Pierwsza kompania szkolna 55. pułku piechoty, Leszno, ok. 1933–1934

APL, Związek Bojowników o Wolność i Demokrację w Lesznie, sygn. 11836-13

43. Wręczenie broni młodemu rocznikowi – karabin wręcza dowódca II batalionu 55. pułku piechoty mjr Stanisław Sosień, Leszno, 1937

APL, Związek Bojowników o Wolność i Demokrację w Lesznie, sygn. 11836-65

44. Pamiątka z przysięgi, Rawicz, 1938

APL, Związek Bojowników o Wolność i Demokrację w Lesznie, sygn. 11836-47

45. Pamiątka z przysięgi – obiad w koszarach, Rawicz, 1938

APL, Związek Bojowników o Wolność i Demokrację, sygn. 11836-48

MANEWRY, SZKOLENIE I WYCHOWANIE FIZYCZNE

W latach 30. XX w. pierwsze tygodnie pobytu poborowych w szeregach pododdziałów 55. pułku piechoty wiązały się z pierwszą próbą sprawności fizycznej. Dla słabszych były przewidziane inne, specjalne zajęcia sprawnościowe. Jesienią przeprowadzano drugą próbę. Organizowano ją po ćwiczeniach letnich. Ostatnia – trzecia – próba sprawności fizycznej odbywała się tuż przed zwolnieniem do rezerwy. Uzyskiwane wyniki dawały ważne informacje o skuteczności realizowanych programów wychowania fizycznego²¹.

Rozbicie pułku piechoty na dwa garnizony przysparzało wiele kłopotów szkoleniowych. Leszno posiadało lepszą infrastrukturę od Rawicza, w nim też mieściło się dowództwo formacji. Batalion zapasowy znajdował się w Poznaniu. Różnice w wyszkoleniu były szczególnie widoczne podczas manewrów i ćwiczeń w terenie z dywizyjnymi pułkami garnizonu w Poznaniu. W przypadku leszczyńskich ułanów sporym utrudnieniem była lokalizacja szwadronu zapasowego i koni remontowych w Poznaniu.

Gdzie przeprowadzano manewry wojska? Na przełomie sierpnia i września 1931 r. 55. pułk piechoty uczestniczył w manewrach odbywających się w okolicy Konina, w roku kolejnym w okolicach Wolsztyna. W 1933 r. manewry zorganizowano w pasie między Włoszakowicami a Krzywiniem. W 1934 r. ćwiczenia przebiegały w pobliżu Biedruska, zaś rok później odbywały się wielkie manewry w borach tucholskich, w których wzięło udział kilkadziesiąt tysięcy żołnierzy. W 1936 r. ponownie manewrowano w Wielkopolsce – pod Poznaniem²².

Przed wymarszem w rejon ćwiczeń, wojsko kontaktowało się z administracją, zawiadamiając o przemarszu żołnierzy, jednocześnie prosząc o wyznaczenie kwater. W drodze z Leszna do Obozu Ćwiczebnego w Biedrusku, taki „przystanek” mógł być wyznaczony w okolicach Śmigła²³, Kościana²⁴, Krzywina²⁵, Racotu i Gryżyny²⁶. Miejsca te wykorzystywano także w drodze powrotnej²⁷.

²¹ APL, Jerzy Zielonka – spuścizna (dziennikarz „Panoramy Leszczyńskiej”), sygn. 53, s. 47, [?], *Wychowanie fizyczne w 55 Poznańskim Pułku Piechoty za czas od 1931 do 1937 roku*.

²² Tamże, s. 79–84, [?], *55 Poznański Pułk Piechoty – manewry*.

²³ APL, Starostwo Powiatowe w Śmiglu, sygn. 404, s. 58.

²⁴ APL, Starostwo Powiatowe w Kościanie, sygn. 326, s. 307.

²⁵ Tamże, s. 1206.

²⁶ APL, Starostwo Powiatowe w Gostyniu, sygn. 147, s. 132.

²⁷ APL, Starostwo Powiatowe w Kościanie, sygn. 326, s. 374, 699.

W zespole akt Starostwo Powiatowe w Gostyniu z lat 1919–1939 znajduje się szkic rozlokowania 25. Dywizji Piechoty podczas wrześniowych manewrów w 1929 r., jakie przeprowadzano w okolicy Gostynia. Pod nieobecność dowódcy 25. Dywizji Piechoty gen. Michała Karasiewicza-Tokarzewskiego, manewrami kierował ppłk. A. Prażmowski. Scenariusz ćwiczeń zakładał podjęcie odwrotu przez jedną grupę, która przegrywała kończącą się bitwę. Manewry podobno wypadły dobrze, chociaż do ich przebiegu zastrzeżenia miał gen. Gustaw Orlicz-Dreszer z Generalnego Inspektoratu Sił Zbrojnych, którego brat płk dypl. Rudolf Dreszer był dowódcą 15. Pułku Ułanów Poznańskich. Aby w pełni zrozumieć tę sytuację, należy odnieść się do wcześniejszych manewrów nad Notecią, gdzie płk. Dreszer został ośmieszony z powodu ich wyniku. Dowódca 17. pułku ułanów wyszedł wtedy zwycięsko, mimo że zrobiono podczas ich organizacji wiele, by to płk Dreszer je wygrał²⁸.

Powrót żołnierzy z manewrów był szczególnie celebrowany przez władze miast oraz przynajmniej przez część jego mieszkańców. „Orędownik Rawicki” w 1937 r. tak pisał o powrocie III batalionu do swojego garnizonu: „[...] wojsko nasze wraca z manewrów dziś w czwartek o godz. 10-tej. Wojsko maszerować będzie z dworca wschodniego ul. 17 Stycznia na rynek, gdzie nastąpi oficjalne powitanie, po czym defilada przed pomnikiem «Żołnierza» i odmarsz do koszar”²⁹. Gazeta wcześniej zachęcała do życzliwego powitania żołnierzy³⁰.

Skoszarowanie piechoty w dwóch garnizonach wpływało również negatywnie na wyniki sportowe. Podpułkownik Julian Szymak, zastępca dowódcy pułku, pisał w 1927 r.: „Do sportu pociąga się wszystkich szeregowców – dop. T. K.), ale najchętniej uprawiają nasi chłopcy piłkę latającą – biegi, skoki, nie mówiąc o przejściu przez tor szturmowy. Nasza drużyna piłki nożnej wprawdzie nie osiągnęła w tym roku pełnych wyników, jednak jest już dość groźnym przeciwnikiem wielu innych drużyn naszego DOK [Dowództwa Okręgu Korpusu nr VII w Poznaniu – dop. T. K.]. Brak odpowiedniego boiska jak i rozbięcie pułku na dwa garnizony, [...], nie pozwalają na całkowity trening, a przede wszystkim drużyny piłki nożnej”³¹.

W 1931 r. powstał Klub Sportowy 55. Poznańskiego Pułku Piechoty z sekcjami strzelecką, myśliwską, szermierczą, pięściarską, lekkoatletyczną, tenisową oraz gier zespołowych. W 1932 r. odbyły się wewnątrzpułkowe

²⁸ E. Śliwiński, *17 Pułk Ułanów Wielkopolskich*, dz. cyt., s. 215–217.

²⁹ APL, „Orędownik Rawicki”, nr 214 z 16 września 1937.

³⁰ Tamże, nr 211 z 13 września 1937; nr 213 z 15 września 1937.

³¹ *Jednodniówka 55 Poznańskiego Pułku Piechoty*, dz. cyt., s. 5.

zawody pięściarskie, w których udział wzięło 39 zawodników w trzech kategoriach wagowych. Szczególnie dobre wyniki osiągnięto w koszykówce. W latach 1934–1935 koszykarska drużyna podoficerska dwukrotnie wygrała zawody na szczeblu dywizji, a później zdobyła I miejsce i tytuł mistrza Dowództwa Okręgu Korpusu nr VII. Sukcesy osiągniano również indywidualnie. W 1937 r. kpr. Leon Wawrzyniak został wicemistrzem armii w wieloboju podoficerskim.

W kawalerii profesjonalnie sportem jeździeckim zajmowali się wyłącznie oficerowie, natomiast podoficerowie i szeregowcy brali udział w zawodach organizowanych w wojsku. Szczególnie wysokie wyniki sportowe osiągał 17. pułk ułanów. Ciężko na nie pracowano. Liczne osiągnięcia ułani odnotowali w okresie dowodzenia płk. A. Pragłowskiego, i nie było to dziełem przypadku. Dwukrotnie – w latach 1930 i 1931 – ich dowódca zdobył nagrodę prezydenta w konkursie jeździeckim. Trzy razy z rzędu szwadron szkolny zdobył „srebrną lancę” prezydenta RP. W 1933 r. drużyna „Militari” (złożona z oficerów) uzyskała I wicemistrzostwo Konnych Mistrzostw Armii. W latach 1934–1935 dwukrotnie wygrywała Konne Mistrzostwa Armii. Była to największa i najbardziej prestiżowa impreza jeździecka w Wojsku Polskim³².

Obok wspaniałych zwycięstw były też i sromotne porażki. Mecz piłki nożnej rozegrany w Rawiczu 25 marca 1928 r. między Rawickim Klubem Sportowym a 55. pułkiem piechoty z Leszna zakończył się zwycięstwem gospodarzy 7:0 (4:0). Relacjonujący te zawody „Orędownik Powiatowy” podsumował: „W drużynie wojskowej jest materiał niezły, lecz surowy a sztucznie zlepiony i bez rutyny meczowej”. Nie pomogli nawet „kręgosłup całej jedenastki” pomocnik Feuer, obrońca Lang, który „zadziwiał swemi wykopami na aut i niebezpieczną grą”, czy „niezły brawurowo broniący” bramkarz³³.

W 1935 r. powstał w Lesznie Garnizonowy Klub Sportowy (dla 17. pułku ułanów i 55. pułku piechoty), a w Rawiczu Wojskowy Klub Sportowy Rawicz (dla III batalionu 55. pułku piechoty). Powstały w Lesznie w tymże roku stadion im. gen. Daniela Konarzewskiego był własnością Powiatowego Komitetu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego, przy czym 55. pułk piechoty mógł korzystać z niego bez ograniczeń.

Jesienią organizowano w pułku ułanów biegi myśliwskie. Szczególnie ważny był bieg św. Huberta (3 listopada), na który zjeżdżało się sporo gości. Ppor.

³² E. Śliwiński, *17 Pułk Ułanów Wielkopolskich*, dz. cyt., s. 274–307; J. Taborski, *17. Pułk Ułanów Wielkopolskich im. Króla Bolesława Chrobrego. Dzieje, tradycja i współczesność*, Grajewo 2017, s. 137–151; R. Urban, *Konne Mistrzostwa Wojska Polskiego w okresie międzywojennym*, „Prace Naukowe. Kultura Fizyczna” 5 (2003), s. 89–99.

³³ APL, „Orędownik Powiatowy”, Rawicz, nr 38 z 29 marca 1928.

WÓDZTWO
3. Pozn. p. p.
(p. Strz. Wilko)
5484/22

Leszno, dnia 23. lipca 1922. r.

307

Starostwo Powiatowe
25 JUL 1922
434/226

Do *Starostwa*
miasta Kościan

Natychmiast!

W niniejszym zawiadomiam, iż z powodu dorocz-
nych manewrów w Obozie Cwiczebny w Biedrusku, pułk
według marszruty przepędzić ma *w Kościanie*
lub w najbliższej okolicy, nie dalej jak kilometr od
miasta Kościan, i to noc z dnia 26 na 27 lip-
ca br.

O 9 -tej dnia *26* bm. zgłoszą się kwatery-
stom pułkowi w tamtejszym *Starostwie*. Pułk przy-
maszeruje około godziny 16-tej.

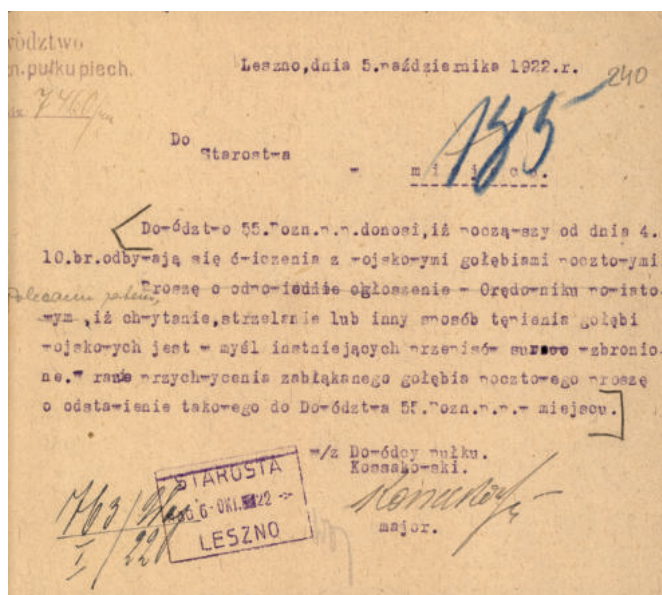
Upraszam o wyznaczenie kwater dla 40 oficer.
1200 ludzi i 90 koni na wyżej wymieniony czas.

Zastępca D-oy pułku i D-ca pułku w/z.
/Lip iński/
Major.

[Signature]
[Signature]
[Signature]

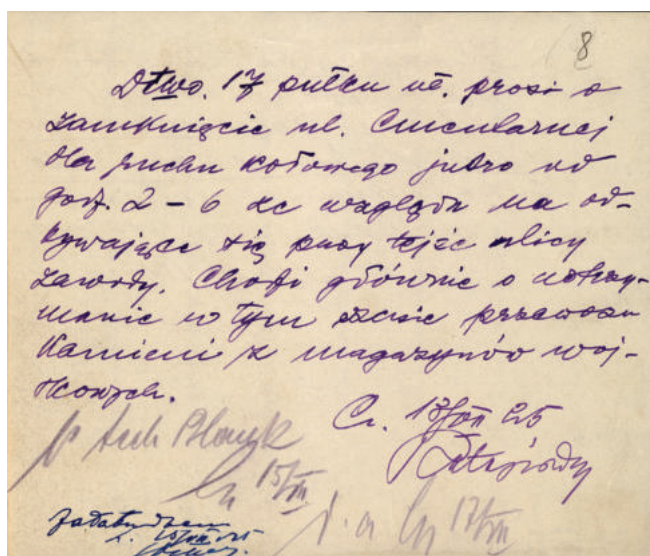
47. Zawiadomienie w sprawie przygotowania kwater, skierowane do Starostwa Powiatowego w Kościanie. Podpisał zastępca dowódcy 55. pułku piechoty mjr Adam Lipiński, Leszno, 23 lipca 1922

APL, Starostwo Powiatowe w Kościanie, sygn. 326, s. 307

48. Pismo w sprawie informacji o przeprowadzaniu ćwiczeń przez 55. pułk piechoty, Leszno, 5 października 1922

APL, Starostwo Powiatowe w Lesznie, sygn. 446, s. 240

49. Pismo dowództwa 17. pułku ułanów z prośbą o zamknięcie ul. Cmentarnej, Leszno, 18 lipca 1925

APL, Akta miasta Leszno, sygn. 1497, s. 8

DOWÓDZTWO

55. Poznań. p. p.
(1 p. Strz. Wlkp.)
L. 02. 493/25

Leszno, dnia 15. maja 1925r.

Do

Starostwa Powiatowego

w/ *Śmiglu*

58

Zawiadamiam, iż z powodu dorocznego manewru w Obozie Świecznym w Biedrusku, -55. Poznański pułk piechoty według marszruty zajmie kwatery:

1/ z dnia *20/10/25* na *24/10/25* maja br. w miejscowości *Gliniska i Ciesze*

oraz 2/ z dnia *24* na *25* maja br. w miejscowości *Gliniska i Ciesze*

lub najbliższej okolicy nie dalej jak jeden kilometr od *Ciesza i Gliniska*

Proszę o wyznaczenie kwater ad 1/dla:

25 oficerów, *10* chorążych, *790* szereg. *30* koni.

ad 2/dla:

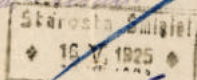
26 oficerów, *10* chorążych, *640* szereg. *50* koni.

Kwatermistrze pułkowi zgłoszą się ad 1/dnia

20 maja br., ad 2/dnia *24* maja br. w tamt.

Starostwie, którym proszę wskazać kwatery i udzielić potrzebnych informacji.

*2. prowadzi ze w Magist. Chwał. obywatelskiej a kwi. chor. przesłane
mistr. ten on z dowódcą pułku 55. Leszno
po zawarciu umowy pułk
o jed. 14. dniem z wyz.
wyrażeniem w kwat. w Biedrusku
są to kwatery w Biedrusku
16. V. 25. K. do celów
K.*

11-7 Dowódca pułku

Kustroń
Kustroń ppłk.

50. Zawiadomienie w sprawie przygotowania kwater, skierowane do Starostwa Powiatowego w Śmiglu. Podpisał dowódca 55. pułku piechoty ppłk. Józef Kustroń, Leszno, 15 maja 1925

APL, Starostwo Powiatowe w Śmiglu, sygn. 404, s. 58

DOWÓDCA
17. PUŁKU ULANÓW WLKP.
NR. TELEFONU 556.

24. października
LESZNO, DNIA 1932r.

DOWÓDCA I OFICEROWIE

17-go Pułku Ułanów Wielkopolskich proszą

J.W.P. Starostę Ekkerta z rodziną

na doroczne polowanie par force i raut w dniu św. Huberta

3-go listopada 1932 roku.

Prąglowski

pułkownik dypl.

Wyjazd na polowanie 3.XI.br. o godzinie 11-tej ze stacji
kolejowej Lipno-Nowe.

O godzinie 21-ej herbatka z tańcami w kasynie ~~1932r.~~
oficerów przy ul. Królowej Jadwigi.

- - -

Uprasza się o łaskawą odpowiedź do dnia 1-go listopada 1932r.

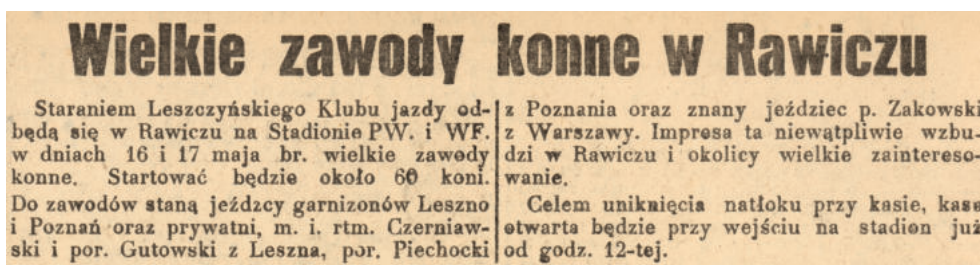
51. Dowódca i oficerowie 17. pułku ułanów proszą starostę rawickiego Józefa Ekkerta, ppłk. WP, na polowanie i raut w dniu św. Huberta, Leszno, 24 października 1932

APL, Starostwo Powiatowe w Rawiczu, sygn. 485, s. 8

53. Ogłoszenie o zawodach konnych w Rawiczu, 1937

APL, „Orędownik Rawicki”, nr 109 z 13 maja 1937

54. Informacja o zawodach konnych w Rawiczu, 1937

APL, „Orędownik Rawicki”, nr 109 z 13 maja 1937

== Z Rawicza i okolicy ==

Wojsko wraca z manewrów

Z inicjatywy Związku Oficerów Rezerwy — Koło Rawicz, odbyło się w ub. czwartek w ratuszu posiedzenie komitetu obywatelskiego celem ustalenia programu powitania powracającego w drugiej połowie września z manewrów letnich garnizonu rawickiego.

Obradom przewodniczył prezes Z. O. R. p. płk. rez. Sezaniecki. Licznie zgromadzeni przedstawiciele władz z p. Starostą Dr. Łobosem na czele, organizacji i instytucji, w ożywionej dyskusji przedstawili swoje poglądy, po czym wybrano komitet wykonawczy, który zajmie się wykonaniem ustalonego programu. W skład komitetu wchodzi pp. burmistrz Macioszczyk jako przewodniczący, wiceprezes ZOR. mec. Faralisz, prezes Tow. Wet. Powst. Nar. Mencwel, w.-prezes PBK.

mec. dr. Kuryłło, prezes pow. Z. R. kom. Zwiewka, prezes Kurkowego Bractwa Strzeleckiego St. Jaskowski, przew. Rodziny Wojskowej kapitanowa Miedzwiedziowa, Starostina Łobosowa, przew. Tow. św. Wincentego a Paulo Kotecka, Szynalski prezes Zw. Inwalidów i red. L. Paczyński.

Datę przybycia oraz szczegółowy program powitania wojska podamy w swoim czasie.

Niewątpliwie ludność naszego miasta da wówczas wyraz swym serdecznym uczuciom do armii narodowej, będącej gwarantką naszej niepodległości.

Już dzisiaj komitet apeluje do Obywatelstwa, aby w dniu tym udekorowało swe domy zielenią i flagami narodowymi.

—o—

55. Wojsko wraca z manewrów – przygotowanie do przyjęcia żołnierzy, 1937

APL, „Orędownik Rawicki”, nr 211 z 13 września 1937

Powitajmy powracających z manewrów żołnierzy

Zbliża się dzień, gdy miasto nasze zatętni życiem powracających z manewrów żołnierzy, gdy czerstwe, opalone twarze naszych chłopców rozjaśnia się radośnie w jesiennym słońcu na widok miasta i tych, może bliskich i drogich osób, które im wyjdą na przeciw. Należy więc pomyśleć nad tym aby zgotować naszym wojakom po trudach ćwiczeń wojskowych serdeczne, miłe i owacyjne przyjęcie. Niech te szare kolumny będących w służbie Ojczyzny serc wiedzą, że dbamy o nie, że myślimy o nich, że widok ich jest nam niemal drogi.

Czczymy i uwielbiamy Żołnierza Nieznanego, trzeba nam jednak otoczyć troskliwą opieką i tego żołnierza znanego, żyjącego, który zabrany z domu rodzinnego z dyscypliną wojskową ćwiczy oko i rękę, hartuje męstwo i wolę, by, gdy zajdzie potrzeba stanąć w obronie granic naszej Rzeczypospolitej.

Dokładny dzień i godzinę przybycia wojska podamy po nadejściu bliższych szczegółów.

56. Komunikat w sprawie powitania żołnierzy powracających z manewrów

APL, „Orędownik Rawicki”, nr 213 z 15 września 1937

Dziś o godz. 10-ej wraca wojsko z manewrów

W ostatniej chwili dowiadujemy się, iż wojsko nasze wraca z manewrów dziś w czwartek o godz. 10-ej przed poł. Wojsko maszerować będzie z dworca wschodniego ul. 17 Stycznia na rynek, gdzie nastąpi oficjalne powitanie, po czym defilada przed pomnikiem „Żołnierza” i odmarsz do koszar.

57. Informacja o powrocie żołnierzy z manewrów

APL, „Orędownik Rawicki”, nr 214 z 16 września 1937

58. Grupa żołnierzy 55. pułku piechoty, okres międzywojenny, od roku 1921

APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 36-247

59. Grupa żołnierzy 55. pułku piechoty podczas ćwiczeń, okres międzywojenny, od roku 1921

APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 36-248

60. Drużyna piłki nożnej 55. pułku piechoty, 1927

APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 35-119

61. Pamiątka z manewrów 55. pułku piechoty, 1928

APL, Związek Bojowników o Wolność i Demokrację w Lesznie, sygn. 11836-35

62. Przed biegiem myśliwskim św. Huberta, Leszno, ok. 1929

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 1

63. Grupa oficerów podczas manewrów, 1929

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 2

64. Żołnierze i kuchnia polowa podczas manewrów, 1929

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 2

65. Pierwszy szwadron na manewrach. Na pierwszym planie st. wach. Jan Goliwąg, 1929

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 2

66. Marsz ułanów w czasie manewrów, 1929

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 2

67. Śniadanie na polowaniu św. Huberta, 1929

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 1

68. Sfora psów rasy foxhound angielski, chowanych w 17. pułku ułanów, Leszno, ok. 1929

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 1

69. W przygotowaniu do szarży na manewrach, 7 lipca 1930

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 2

70. „Omówienie to też odpoczynek”. Na manewrach, 1930

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 2

71. Przygotowania do biegu myśliwskiego św. Huberta, Leszno, 1930

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 1

72. Żołnierze II batalionu 55. pułku piechoty podczas gimnastyki, Leszno, 1931

APL, Jerzy Zielonka – spuścizna (dziennikarz „Panoramy Leszczyńskiej”), sygn. 22-529

73. Szwadron szkolny 17. pułku ułanów po zdobyciu mistrzostwa w strzelaniu, Leszno, 6 maja 1933

APL, Zbiór fotografii, sygn. 3737

74. Bieg myśliwski, Klonówiec, 27 października 1933

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 1

75. Kadra podoficerska 7. kompanii 55. pułku piechoty z dowódcą kpt. Michałem Dudziakiem. Obóz ćwiczeń Wyciążkowo, 1936

APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułk Przeciwlotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 35-178

76. Szósta kompania 55. pułku piechoty defiluje przed dowódcą pułku. Prowadzi kpt. Feliks Marciniak, Wyciążkowo, 1936

APL, Zbiór fotografii, sygn. 1058

77. Kuchnie polowe 55. pułku piechoty podczas transportu kolejowego, 1937

APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 35-125

Czy wiesz, że...?

Ułani z Siedemnastego opiekowali się sforą ok. 20 psów rasy foxhound angielski. Prawdopodobnie nabyto je w Czechosłowacji. Te psy gończe trzymano w specjalnych pomieszczeniach oraz trenowano, by podczas biegów myśliwskich tropiły ślad „lisa”.

UROCZYSTOŚCI

Święta państwowe i pułkowe, rocznice historyczne, imieniny prezydenta i marszałków, zaprzysiężenie rekrutów to tylko niektóre wydarzenia, jakie uroczysto celebrowano w czasie II Rzeczypospolitej. W obchodach takich uczestniczyło wojsko, często przygrywała orkiestra, odbywały się defilady i akademie. Święto 55. pułku piechoty obchodzono 19 stycznia, a od 1924 r. święto 17. pułku ułanów w niedzielę najbliższą 7 maja. Do najważniejszych w kalendarzu należały obchody rocznicy 3 Maja, Święto Żołnierza (15 sierpnia) oraz Święto Niepodległości (11 listopada). Imieniny prezydenta Ignacego Mościckiego obchodzono 1 lutego, imieniny marszałka Józefa Piłsudskiego 19 marca, natomiast w późniejszym okresie imieniny marszałka Edwarda Rydza-Śmigłego – 18 marca. Pamiętano też o powstaniach Listopadowym i Styczniowym³⁶. Można tu jeszcze wspomnieć o wizytach ważnych gości w Lesznie i Rawiczu, na czele z panami prezydentami, czy o szczególnych wydarzeniach rocznicowych, np. dziesiątej rocznicy powrotu obu miast do Polski. Wojsko otaczano szacunkiem, a okazywanie jego braku starano się piętnować³⁷.

Programy rocznic opracowywano tak, aby uroczystości pełniły również funkcje wychowawcze: „W układzie programu uroczystości starano się zawsze o to, aby w popularnym ujęciu zaznajomić żołnierzy z znaczeniem obchodzonego święta, by w pieśni, muzyce, deklamacji i odpowiedniej sztuce teatralnej uwypuklić momenty miłości ojczyzny, bohaterstwa i honoru żołnierskiego”³⁸.

Jak mogły wyglądać obchody takiej „zwyczajnej” uroczystości? Jako przykład posłuży plan zaprzysiężenia rekrutów (rocznik 1911) 55. pułku piechoty z 29 czerwca 1933 r., które połączono z świętem morza. Program ten opracowała Komenda Garnizonu Leszno³⁹. Wszyscy mieli zgromadzić się na boisku

³⁶ APL, Jerzy Zielonka – spuścizna (dziennikarz „Panoramy Leszczyńskiej”), sygn. 53, s. 14–15, [?], *Historia pracy kult.-oświatowej w 55 Poznańskim Pułku Piechoty za czas od 1931 do 1937 roku*; T. Kościański, *Żołnierze i garnizon wojskowy*, dz. cyt., s. 42–43. 15 sierpnia był dniem świątecznym, wolnym od pracy ze względu na święto Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny. Święto Niepodległości ustanowiono w 1937 r. (zob. *Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 listopada 1924 r. o dniach świątecznych*, Dz. U. 1924 nr 101 poz. 928; *Ustawa z dnia 23 kwietnia 1937 r. o Świącie Niepodległości*, Dz. U. 1937 nr 33 poz. 255).

³⁷ APL, „Orędownik Rawicki”, nr 124, z 2 czerwca 1937.

³⁸ APL, Jerzy Zielonka – spuścizna (dziennikarz „Panoramy Leszczyńskiej”), sygn. 53, s. 14–15, [?], *Historia pracy kult.-oświatowej*, dz. cyt.

³⁹ APL, Starostwo Powiatowe w Lesznie, sygn. 22, s. 8.

„Sokoła”. O godz. 9.35 miał odbyć się raport dowódcy pułku, po nim zamierzano uroczyście podnieść flagę narodową. O godz. 10 zaczynała się msza polowa, zaś zaprzysiężenie rekrutów odbywało się zaraz po niej. Później była defilada na ul. Dworcowej (ob. Słowiańska), przy urzędzie pocztowym. Po przerwie obiadowej zaprzysiężeni rekruci brali udział w zawodach strzeleckich z broni małokalibrowej oraz w zawodach koszykarskich. Odbywało się to już w koszarach im. króla Stanisława Leszczyńskiego.

— **Leszno**, (Święto 55 pułku piechoty.) w zrozumieniu ogólnej ciężkiej sytuacji i w myśl intencji przełożonych dowództw postanowił dowódca i korpus oficerski 55 Pozn. p. p. ograniczyć święto pułkowe w roku 1926 do części tradycyjnej. skreślić natomiast przyjęcie bal, przeznaczając zebrany fundusz na budowę pomnika poległych pułku i nie wysyłać osobnych zaproszeń.

Wobec tego program święta stanowi:

W dniu 19 b m. w rocznicę powstania pułku, o godz. 20,30 wspomnienie poległych pułku przy ogniskach na boisku koszar Kościuszki:

w dniu 24 b m. w niedzielę, godz. 9 uroczysta msza św. i kazanie. godz. 10,30 przegląd pułku, wręczenie znaczków pułkowych, defilada, godz. 12 poświęcenie nowowypbudowanych przez m. Leszno koszar II. baonu, godz. 16 w sali hotelu Polskiego akademja. poświęcona tradycją 55 pozn. p. p., na którą zaprasza się przedstawicieli władz państwowych, komunalnych, organizacje, społeczeństwo m. Leszna rodziny żołnierzy 55 Pozn. p. p. i przyjaciół pułku, **Broszurki**. z wykładem na obchody stuletnie rocznicy śmierci **Stanisława Staszycy** są do nabycia w Tow. Czyteln. Ludowych w Poznaniu, Plac Wolności 18, w cenie 0,80., i 40 gr. z przesyłką 5 gr. więcej od broszurki za poprzedniem nadesłaniem gotówki.

78. Program święta pułkowego 55. pułku piechoty w Lesznie

APL, „Orędownik Powiatowy”, Rawicz, nr 7 z 16 stycznia 1926

**W dniach 29. i 30. I. 1927 r.
Obchodzi tutejszy III/55. Pozn. p. p.
w Rawiczu uroczystość 8-mio letniej
rocznicy założenia tegoż pułku**

z następującym programem:

Dzień 29. bm.

Godz. 18,00 uroczysty apel poległych w koszarach czerwonych
Godz. 18,30 capstrzyk przez miasto
Godz. 19,30 przedstawienie amatorskie Ogniska podofic.
III/55. Pozn. p. p. pod tytułem „Wierna Kochan-
ka” Komedja w 3 aktach.

Po przedstawieniu **zabawa taneczna** przy dźwiękach orkiestry
salonowej 55. Pozn. p. p.

Dzień 30. bm.

Godz. 7,00 hejnał z wieży ratuszowej wykonany przez or-
kiestre 55. pozn. p. p.

Godz. 10,15 uroczysta msza św. w kościele Domu Karnego.
Po nabożeństwie uroczyste rozdanie znaczków
pułkowych i sznurów strzeleckich nast. defilada
Godz. 14,00 wykład na temat „Historja Pułku” w koszarach
czerwonych.

Godz. 19,30 zabawa żołnierska na sali p. Gierasa „Sokołówka”.
O liczny udział przedewszystkiem b. członków 1. pułku Strzelców
Wielkopolskich obecnie 55. Pozn. p. p. uprasza: Sala ogrzana.

Dowódca baonu (—) Dąbrowski podpułk.

79. Program święta pułkowego w III batalionie 55. pułku
piechoty

APL, „Orędownik Powiatowy”, Rawicz,
nr 10 z 25 stycznia 1927

Zawiadomienie.

W dniu 19 marca przypadają imieniny **P. Marszałka Józefa Piłsudskiego** największego
obywatela odrodzonej Ojczyzny, które obchodzi cały naród.

Rawicz przesuwając uroczystość tą na niedzielę, na dzień 18 marca.

Program będzie następujący:

1. Nabożeństwo w Kościele Klasztornym o godz. 11,30 —
wezmą udział także delegacje.
2. Po nabożeństwie odbędzie się defilada na rynku:
- III. Baonu 55 p. p., Korpusu Kadetów i Oddziałów
Przysposobienia Wojskowego
3. O godzinie 19,30 urządza obywatelstwo Rawicza aka-
demję w Strzelnicy Bractwa Strzeleckiego.

Na akademję składać się będą następujące występy:

Część I.

- a) Zażalenie uroczystości przez p. Starostę.
- b) Orkiestra 55 Poznańskiego p. p.
- c) Odezyt
- d) orkiestra
- e) deklamacje — Kadeci
- f) żywy obraz

Część II.

- a) popisy chóru Szkoły Wydziałowej
- b) deklamacje — Gimnazjum
- c) śpiew
- d) żywy obraz

Komitet:

Chmielewski, starosta pułkownikowa Szczaniecka
Dyr. Wojski Komdt. garnizonu Rawicz, major Bezeg Inspektor szkolny Kantorski

Czysty zysk przeznaczają się na łódź podwodną im. Marszałka Piłsudskiego.

80. Zawiadomienie o obchodach w Rawiczu imienin marszałka Józefa Pił-
sudskiego

APL, „Orędownik Powiatowy”, Rawicz, nr 32 z 15 marca 1928

Kapela trębaczy
1. Pułku Ułanów Wlkp.

Leszno, dnia 14.II.1930r.

205

Pan Burmistrz miasta

R a w i c z a

W czasie uroczystości związanych z obchodem 10-lecia
oswobodzenia miasta Rawicza, przygrywała orkiestra 17. Pułku Ułanów.
Trębacze wyjechali dnia 19. stycznia br. o godz. 7,50 - powrót nastąpił
tego samego dnia o godz. 15,00. W czasie pobytu w Rawiczu trębacze
wyżywienia ~~ze strony~~ Komitetu Obchodu ~~nie otrzymali~~, wobec czego
z kasy orkiestry wyłożono na wyżywienie po trzy złote na trębacza.
Trębaczy było 24 wobec czego koszt wyżywienia wyniosły sumę 72 zł.

Ze względu na to, iż podróż trębaczy na powyższą uroczystość
nie może być zaliczona jako służbowa, a pułk nie jest zobowiązany
wypłacić powyższej kwoty z Kasy orkiestry, proszę o możliwie
spieszne przekazanie powyższej sumy pod adresem "Kapela trębaczy
17. Pułku Ułanów Leszno".

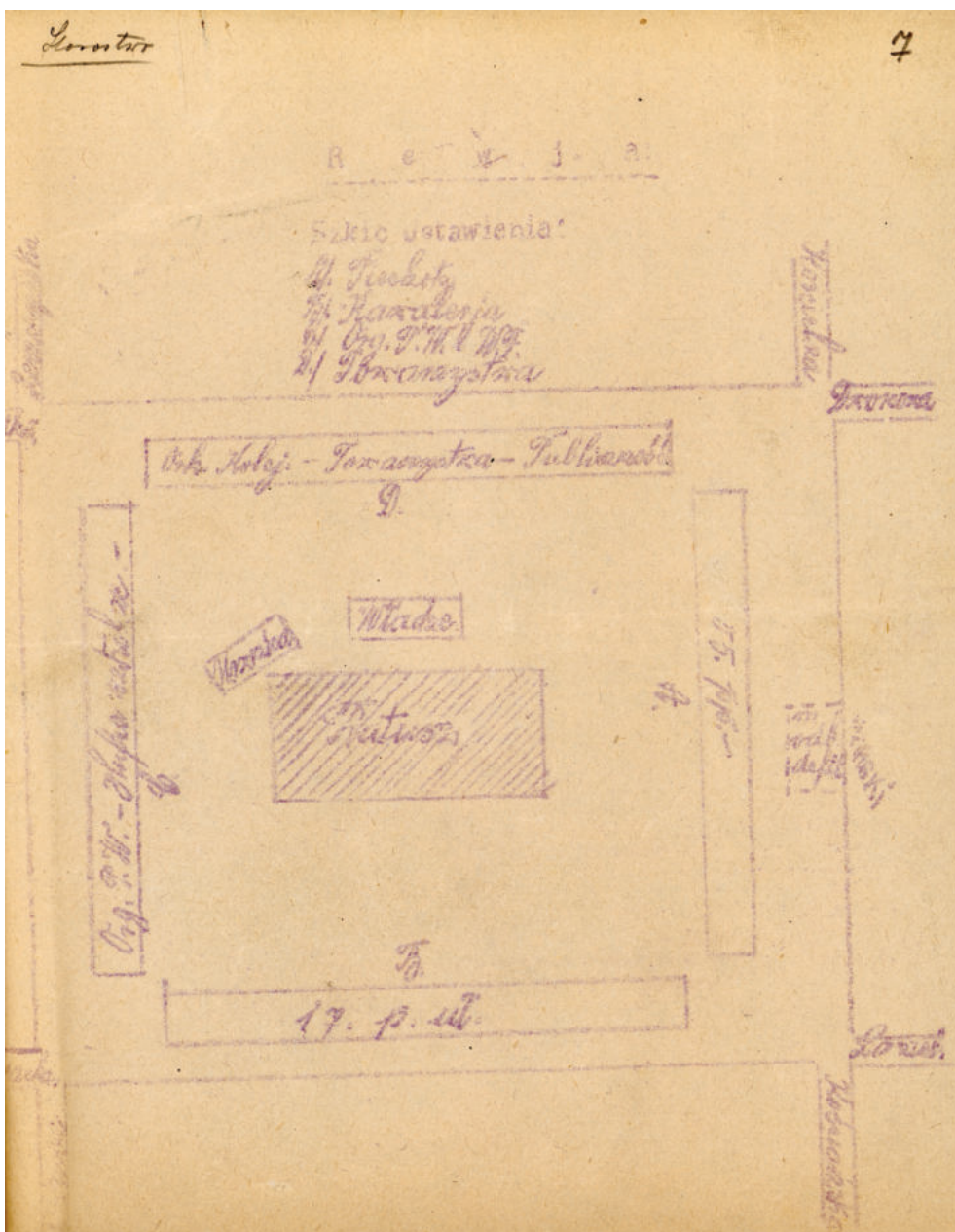

Kapelmistrz Pułku

Dzidek, por.

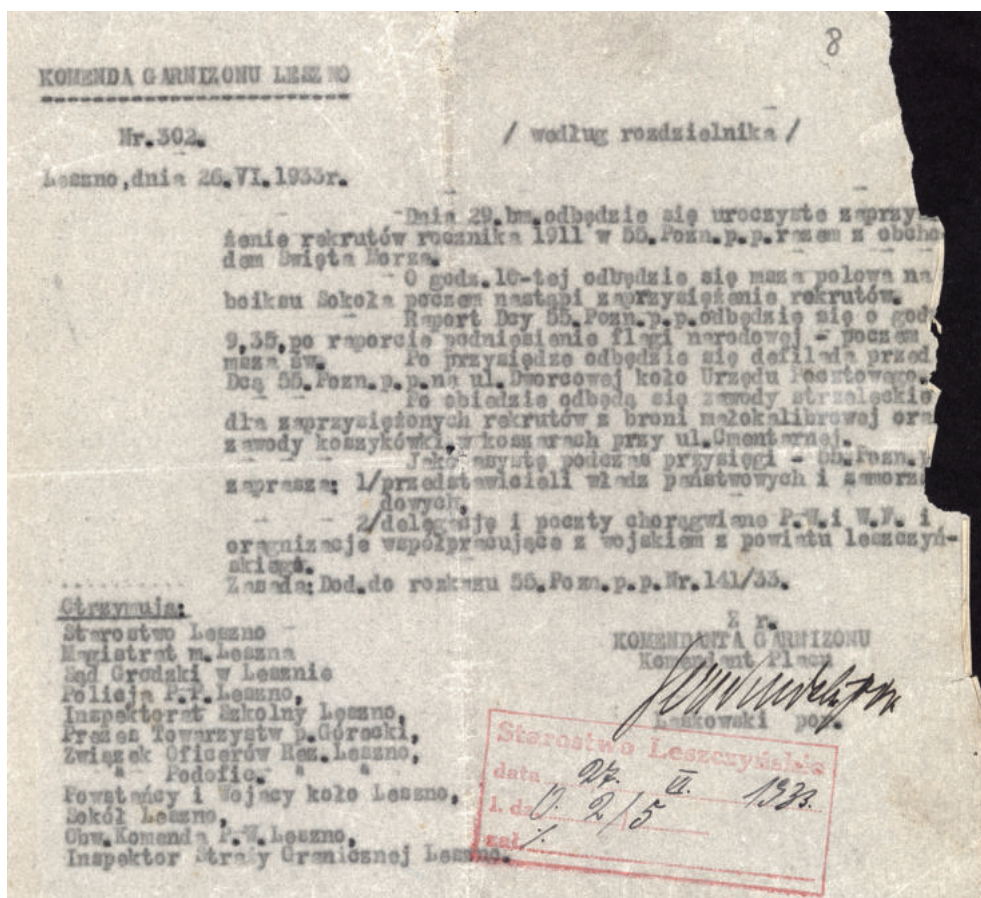
81. List por. Mariana Dzidka do burmistrza miasta Rawicz w sprawie zwrotu poniesionych kosztów, Leszno, 14 lutego 1930

APL, Akta miasta Rawicz, sygn. 1033, s. 205

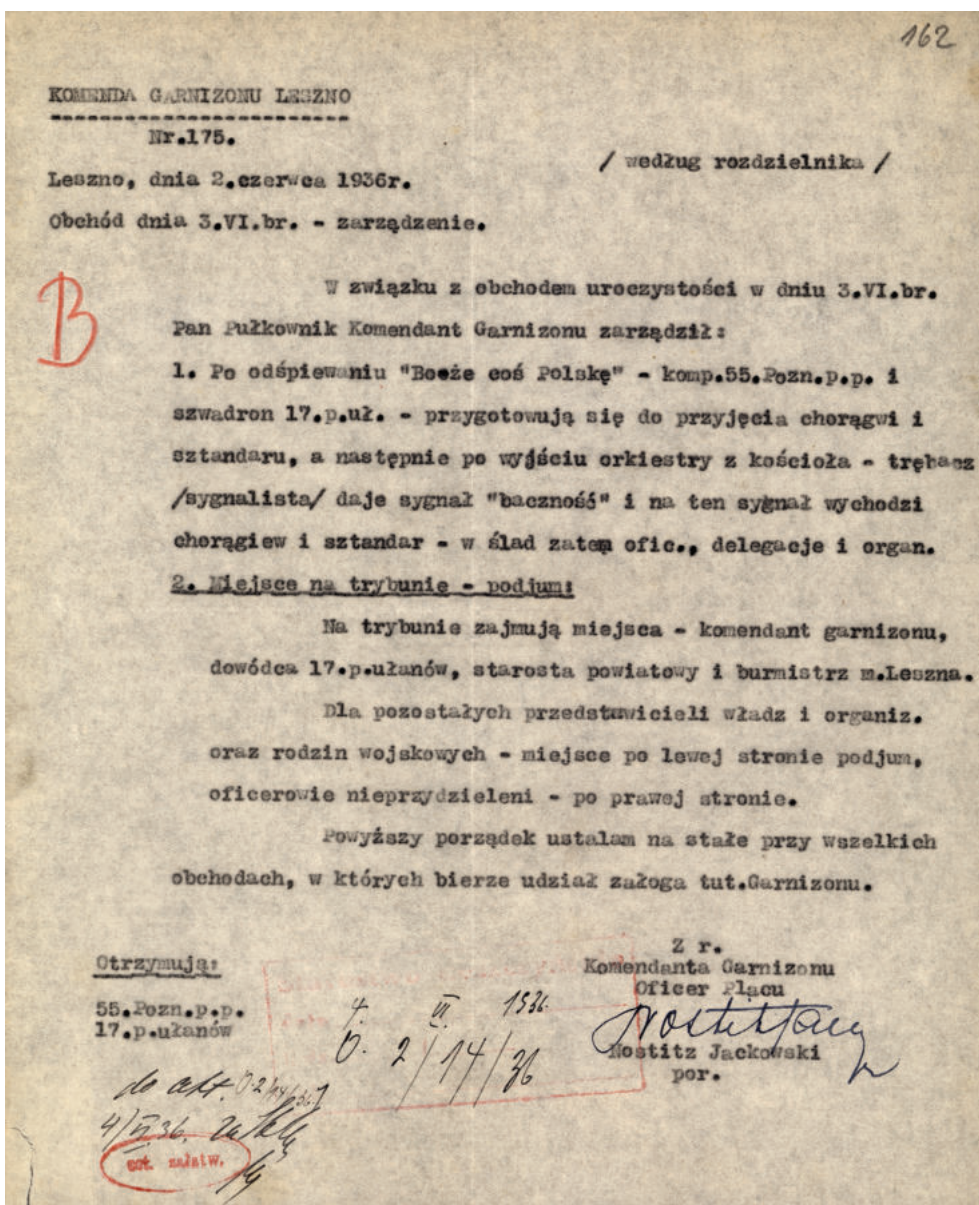
82. Szkic przedstawiający ustawienie władz, wojska i towarzysztw podczas uroczystości imienin Józefa Piłsudskiego, Leszno, 15 marca 1933

APL, Starostwo Powiatowe w Lesznie, sygn. 22, s. 7

83. Program zaprzysiężenia rekrutów rocznika 1911, Leszno, 26 czerwca 1933

APL, Starostwo Powiatowe w Lesznie, sygn. 22, s. 8

84. Pismo w sprawie obchodu uroczystości w dniu 3 czerwca 1936 r. na cześć głowy państwa polskiego – prezydenta Rzeczypospolitej Ignacego Mościckiego, z okazji 10. rocznicy objęcia urzędu, Leszno, 2 czerwca 1936

APL, Starostwo Powiatowe w Lesznie, sygn. 22, s. 162

Święto pułkowe w Rawiczu

W niedzielę, dnia 24 bm. obchodzi miejscowy batalion swe święto pułkowe z okazji 18-tej rocznicy powstania pułku.

W związku z powyższym odbędzie się w dniu tym o godz. 11,00 msza św. dla wojska w kościele poklasztornym. Po nabożeństwie o godz. 12.30 odbędzie się defilada przed pomnikiem „Żołnierza Polskiego”.

Uprasza się obywateli m. Rawicza i okolicy o wzięcie udziału w powyższej uroczystości.

85. Informacja o nadchodzącym święcie pułkowym 55. pułku piechoty w Rawiczu

APL, „Orędownik Rawicki”, nr 19 z 23 stycznia 1937

Kalendarzyk

Wtorek, dnia 26 stycznia 1937 r.

Dziś: Polikarpa

Jutro: Jana Chryzostoma

Święto pułkowe w Rawiczu

W ramach programu tegorocznego święta pułkowego, z okazji 18-tej rocznicy założenia pułku, obchodzonego przez stacjonowany w Rawiczu batalion, w tej niedzieli odbyło się w kościele garnizonowym nabożeństwo odprawione przez kapelana wojsk, ks. prob. Łukowiaka, który również wygłosił okolicznościowe kazanie.

Po nabożeństwie wojsko z orkiestrą i sztandarem pułkowym na czele przybyło na rynek, gdzie po raporcie i powitaniu przez p. plk. Wicierzyńskiego wojska, batalionu Obrony Narodowej, hufców szkół i oddziału Straży Granicznej, p. pułkownik udekorował odznaką pułkową pp. por. Sieńkę Fr. i ppor. Macioła A. Następnie odbyła się przed pomnikiem „Żołnierza Polskiego” defilada, po czym w świetlicy obiad żołnierski z udziałem korpusu oficerskiego, żołnierzy i zaproszonych gości. W czasie obiadu przemówił do żołnierzy p. plk. Wicierzyński, wskazując na ważność obchodzonego rokrocznie święta pułkowego, wznosząc przy końcu okrzyk na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej, Jej Prezydenta i Marszałka Smigłego Rydza. Dalej przemawiali jeszcze zastępca Starosty ref. Jaśkiewicz i przedstawiciel miasta p. Klemczak, składając dzielnemu i sławą okrytym pułkowi życzenia.

O godz. 16-tej odbyła się w świetlicy akademii żołnierska, poprzedzona krótkim okolicznościowym przemówieniem p. mjr. Kramezyńskiego. Dalszy program akademii wypełniło przemówienie kaprala Bączyka oraz dwie dobrze odegrane 1-aktowe komedie muzyczne.

86. Informacja o obchodach święta pułkowego 55. pułku piechoty w Rawiczu

APL, „Orędownik Rawicki”,
nr 21 z 26 stycznia 1937

87. Oficerowie 17. pułku ułanów, 55. pułku piechoty i obywatelstwo Leszna z prezydentem Stanisławem Wojciechowskim, Leszno, 23 maja 1925

APL, Henryk Frąckowiak – spuścizna (1922–1994, fotograf Leszna i regionu leszczyńskiego), sygn. 2

88. Szwadron sztandarowy podczas święta 55. pułku piechoty, Leszno, 1929

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 2

89. Święto 10-lecia powrotu Leszna do Macierzy, Leszno, 1930

APL, Archiwum
Zygmunta Zakrzewskiego,
sygn. 2

90. Święto pułku ułanów. Defiluje 4. szwadron, Leszno, 1930

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 2

91. Święto pułku ułanów, Leszno, 1930

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 2

92. Defilada wojskowa, Leszno, ok. 1930

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 1

93. Odznakę 17. pułku ułanów, wręczoną miastu Leszno, prezentuje stojący pośrodku II burmistrz Leszna Tomasz Sobkowiak, na prawo od niego stoi dowódca kawalerzystów ppłk Aleksander Pragłowski, Leszno, 29 listopada 1931

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 2

94. Grupa żołnierzy 55. pułku piechoty, okres międzywojenny, od roku 1921

APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 36-247

NIE TYLKO O „HERBATKACH”

Orkiestry 55. pułku piechoty i 17. pułku ułanów mogły przygrywać – o czym już wspomniano – podczas świąt państwowych, pułkowych, rocznic patriotycznych, ale zwyczajnie mogły też towarzyszyć wydarzeniom kulturalnym bądź rozrywkowym organizowanym przez różnorodne środowiska. Dużo informacji na ten temat można odnaleźć w prasie, w relacjach opisujących przebieg wydarzeń, jak i w rozpowszechnianych wcześniej programach. I tak na przykład, orkiestra 55. pułku piechoty przygrywała do tańca podczas zabawy zimowej w Rawiczu, urządzanej w dniu 22 stycznia 1928 r. przez Ochotniczą Straż Pożarną. Warto zauważyć, że działalność zespołów nie zamykała się w granicach miast garnizonowych, lecz można było usłyszeć je w wielu miejscach regionu. 17 czerwca orkiestra 17. pułku ułanów przygrywała Zjazdowi Okręgowych Kół Śpiewaczych Okręgu IX Rawickiego w Miejskiej Górze. W programie tego wydarzenia była również zabawa taneczna⁴⁰.

Wielkie, ważne uroczystości mają też swoje drugie oblicze, na które nie zawsze zwraca się uwagę. Mowa jest o mniej oficjalnych spotkaniach, często w mniejszych i zamkniętych gronach. Sławomir Lindner, absolwent rawickiego Korpusu Kadetów nr 3, w 1934 r. ppor. w 55. pułku piechoty, tak wspomina święto 15-lecia pułku:

„W dniu święta po wszystkich uroczystościach, jak msza polowa, przemówienia, defilada, wspólny obiad z żołnierzami, itd., nadszedł czas przyjmowania gości w kasynie. Sprawa była o tyle ułatwiona, że właściwie wszyscy starsi oficerowie znali się jak łysy konie. Nasłuchałem się masy чуłych, szeptanych na ucho słówek [...]. Miałem zadanie rozprawdzania gości na przewidziane dla nich miejsca. Generałowie zwracali się do mnie: «Prowadź, synu, na tę wodę», albo «Co mi kolego dasz jeść?». Tylko panie były uroczyste i bardziej generalskie od samych generałów»⁴¹.

⁴⁰ APL, „Orędownik Powiatowy”, Rawicz, nr 7 z 17 stycznia 1928; nr 70 z 16 czerwca 1928.

⁴¹ S. Lindner, *Ale serce boli*, dz. cyt., s. 227

== Cześć pieśni! ==

Tegoroczny zjazd Kół Śpiewaczych Okręgu rawickiego (VII.) odbędzie się w **JUTROSINIE**,
d. 9 lipca w ogrodzie p. Wojciecha (Targów)

PORZĄDEK OBRAD.

I.	O godz. 10,30	Nabożeństwo na intencję zjazdu
II.	" 13	Otwarcie Zjazdu na sali p. Stenzla
III.	" 13,30	Wspólna próba ogólna
IV.	" 15,30	Wymarsz do ogrodu p. Wojciecha
V.	" 17	Popisy chórów. — Po popisach rozdanie nagród. Zamknięcie Zjazdu.

Przygrywać będzie
znakomita kapela 17 pułku Ułanów z Leszna.

Podczas koncertu
różne gry i urozmaicenia.

Strzelanie do tarczy
Wylosowanie różnych przedmiotów
Wieczorem pochód przez miasto, następnie

== tańce ==

na sali p. **STENZLA**.

Programy do nabycia przy kasie.
O liczny udział uprasza

ZARZĄD

Okręgu VII.	Koła Śpiewackiego
Ks. Zakrzewski, prezes	„Lutnia” w Jutrosinie.
Sikorski, sekr. i dyrygent	Ks. Pewniak, prezes
Bartkiewicz, skarbnik.	E. Chmielewski, sekr.
	Dymień, dyrygent
	P. Kyclerówna, skarbnik.

Za tak liczne nam nadesłane telegramy i serdeczne życzenia

95. Porządek zjazdu Kół Śpiewaczych Okręgu Rawickiego w Jutrosinie

APL, „Orędownik Powiatowy i Głos Ziemi Rawickiej”, nr 53 z 5 lipca 1922

Bractwo Strzeleckie w Rawiczu

urządza tegoroczną uroczystość strzelania o godność królewską
od niedzieli 17-go do środy 20-go czerwca 1923 r.

Z NASTĘPUJĄCYM PROGRAMEM :

1. W niedzielę 17 bm. o godz. 9.15 przed poł. Zbiórka wszystkich Braci Strzelców w Strzelnicy, następnie wymarsz przed Ratusz, po sztandar i po Króla Kurkowego, poczem pochód do Kościoła klasztorowego na miast. św. (10.30.)
Po mszy św. dalszy pochód do Strzelnicy, tamże otwarcie uroczystości, powitanie gości i oddanie strzałów honorowych.
Po południu o godzinie 4-ej Koncert w ogrodzie orkiestry 55 P. p. p.
2. W poniedziałek, 18 i wtorek 19 bm. od godz. 9 rano do wieczora strzelanie do tarczy królewskiej i zakładowej
3. W środę, 20 bm. od 9 rano strzelanie do tarczy królewskiej i zakładowej; punktualnie o godz. 12-ej zakończenie strzelania do tarczy królewskiej a o godz. 3-ej po poł. do tarczy zakładowej. O godz. 4-ej

== KONCERT W OGRODZIE ==

o 6.30 proklamacja Króla Kurkowego, Marszałka i Rycerzy, równocześnie rozdanie nagród.
O 8-ej wieczorem wspólna kolacja dla Członków z rodzinami i dla zaproszonych Gości, (nakrycia uprasza się zamówić do poniedziałku wiecz. u p. Kuczyńskiego). **Po kolacji B A L.**

4. **Ubiór strzelceki podczas uroczystości :**
a) mundurek, kapelusz strzelceki, czarne spodnie, białe rękawiczki i biały krawat, względnie
b) czarne ubranie, biały krawat i rękawiczki, kapelusz strzelceki i odznaka, względnie
c) czarne ubranie, biały krawat i rękawiczki, cylinder i odznaka.
5. Obowiązkiem każdego Członka jest oddanie 3 strzałów do tarczy królewskiej w przeciwnym razie niestrzelający płaci także pełne strzałowe.

ZARZĄD.

96. Program uroczystości Bractwa Strzeleckiego w Rawiczu. Gra orkiestra 55. pułku piechoty

APL, „Orędownik Powiatowy”, Rawicz, nr 51 z 12 czerwca 1923

97. Ogłoszenie o koncercie orkiestry 55. pułku piechoty w Rawiczu

APL, „Orędownik Powiatowy”, Rawicz, nr 66 z 9 czerwca 1927

98. „Baczność!” Święto spółdzielcze w III batalionie 55. pułku piechoty w Rawiczu

APL, „Orędownik Powiatowy”, Rawicz, nr 73 z 25 czerwca 1927

Cześć Pieśni! :: Cześć Pieśni!

ZJAZD OKRĘGOWY KÓŁ ŚPIEWACKICH OKRĘGU IX. RAWICKIEGO

połączony

z poświęceniem sztandaru Koła miejscow.

„Jutrzenka“

odbędzie się w niedzielę, dnia 3 lipca 1927 r.

**w RAWICZU w parku i na salach
„STRZELNICY“**

Po raz pierwszy: Zawody o wędrowną nagrodę, fundowaną przez miasto Rawicz.

P r o g r a m.

Część I.

0 godz. 8,30 Zbiórka towarzystw i delegacji w ogrodzie Strzelnicy.

0 godz. 9,00 Wymarsz do kościoła parafialnego na uroczyste nabożeństwo. Kazanie uroczystościowe wygłosi ks. dziekan Zakrzewski, prezes honorowy tutejszego Okręgu.

Po nabożeństwie powrót do Strzelnicy, gdzie nastąpi wbijanie gwoździ pamiątkowych, składanie życzeń i otwarcie Zjazdu.

0 godz. 11,30 Wspólny uroczysty obiad.

Część II.

Od godz. 13,00 Zawody poszczególnych kół okręg. i zamiejscowych na sali Strzelnicy oraz generalna próba chórów ogólnych.

Od godz. 15,00 **Koncert** w ogrodzie oraz popisy nagrodzonych kół i występy chórów ogólnych.

0 godz. 18,30 Rozdanie nagród i dalszy ciąg koncertu orkiestry 55 p. p. z Leszna.

Od godz. 21: **ZABAWA TANECZNA**
na salach Strzelnicy oraz Sokołówka (p. Gieras) aż do rana.

Na powyższą uroczystość uprzejmie zaprasza

Za Zarząd Okręgowy:

Ks. Edm. Kasior, prezes. Burmistrz Skowroński, sekretarz. Wacław Herwich, skarbnik. Mieczysław Lewandowski, dyryg. Wiktor Kopeć, wiceprezes. Burczyński, Kaczmarek, radni.

Zarząd Koła Śpiewu „Jutrzenka“:

Skrzydlewski, prezes. Nowak, sekretarz, Łapacz, skarbnik. Falkiewicz, dyrygent.

99. Zjazd Okręgowy Kół Śpiewaczych Okręgu Rawickiego w Rawiczu, 3 lipca 1927 r. – przygrywa orkiestra 55. pułku piechoty

APL, „Orędownik Powiatowy”, Rawicz, nr 75 z 30 czerwca 1927

100. Obchody ósmej rocznicy powrotu Rawicza do Macierzy organizowane przez Bractwo Strzeleckie

APL, „Orędownik Powiatowy”, Rawicz, nr 4 z 10 stycznia 1928

Bractwo Strzeleckie w Rawiczu
o b c h o d z i
Ósmą rocznicę oswobodzenia
miasta Rawicza

w czasie od dn. 12 do dn. 15 stycznia 1928 r.
z następującym programem uroczystości:

- I. W czwartek 12., piątek 13. oraz sobotę 14. bm. od godz. 12 aż do zmroku strzelanie do tarczy królewskiej oraz premjowej dla Członków Bractwa.
- II. W niedzielę, dnia 15 stycznia rb. o godz. 19,30.:
 1. Proklamacja najlepszych strzelców.
 2. Przemówienie okolicz. p. mec. brata Borkowskiego
 3. Występ Koła Śpiewu im. „Dembiańskiego”.
 4. Deklamacja.
 5. Występ Koła Śpiewu im. „Dembiańskiego”.
 6. Przedstawienie amatorskie pod tytułem:

„W katordze”

Edmunda Libańskiego — Rzecz dzieje się w Nerczyńsku

7. **zabawa taneczna**

W przerwach i podczas tańca przygrywać będzie orkiestra 55. pp. z Leszna. Bilety są do nabycia w firmie „Bazar Szkolny” Rynek, a w dniu przedstawienia od godziny 18,30 przy kasie.

Na powyższą uroczystość zaprasza jak najuprzejmiej
Szanowne Obywatelstwo m. Rawicza i okolicy
Zarząd Bractwa.

Ochotnicza Straż Pożarna
w Rawiczu

urządza w niedzielę, dnia 22 stycznia br.
w salach Strzelnicy

zabawę zimową

na którą Szanowne Obywatelstwo Rawicza i okolicy
uprzejmie zapraszamy. Członkowie czynni stawiają się
w mundurach. Podczas tańca przygrywać będzie
orkiestra 55 p. p. z Leszna.

Początek o godz. 7-mej wieczorem.

Zarząd.

Bogu na chwałę!

Bliźniemu na pomoc!

101. Informacja o zabawie zimowej w Rawiczu, której przygrywać będzie orkiestra 55. pułku piechoty

APL, „Orędownik Powiatowy”, Rawicz, nr 7 z 17 stycznia 1928

Cześć Pieśni !

Cześć Pieśni !

ZJAZD OKRĘGOWY KÓŁ ŚPIEWACZYCH

OKRĘGU IX. RAWICKIEGO

połączony z poświęceniem

LIRY Koła miejscowego „Moniuszko”

odbędzie się w niedzielę, dnia 17. VI. 28 r.
w Miejskiej Górcie na sali Strzelnicy.

PROGRAM:

C z ę ś ć I.

O godz. 9,00 Zbiórka Towarzystw i delegacyj w Strzelnicy.

„ 9,15 Wymarsz do kościoła.

„ 9,30 Nabożeństwo i poświęcenie liry.

„ 11,00 Otwarcie Zjazdu i próba chorów ogół.

C z ę ś ć II.

O godz. 12,30 Zawody poszczególnych Kół okręgowych i pozaokręgowych na sali Strzelnicy.

„ 15,00 Wymarsz do ogrodu p. Reszelskiego, gdzie odbędzie się **KONCERT**

„ 16,00 Popisy: a) chorów ogólnych, b) nagrodzonych Kół, c) dowolne

„ 19,00 powrót, poczem

ZABAWA TANECZNA

na salach Strzelnicy, p. Gorzkiego i p. Grzybkowej.

— Przygrywa orkiestra 17. pułku ułanów z Leszna. —

Na powyższą uroczystość zaprasza Szan. Obywatelstwo

ZARZĄD OKRĘGOWY.

X. Kasior, prezes — Dyr. Wesołowicz, wiceprezes — Kopeć, Jaskowski, sekr. Herwich, skarbnik — Lewandowski, dyrygent — Sikorski, zast. — Urbański bibliotekarz — Burm. Skowroński, Marpert, Burezyński, Kowalski, Nieborak

Zarząd Koła Śpiewackiego „Moniuszko” [Müller — radni]

Marpert, prezes — Zwadziuch, wiceprezes — Klemczak, sekr. — Kaczmarowski, zastępca — Wawrzyniak, skarbnik — Czornik, dyrygent — Klemczakówna, bibliotekarka — Ratajczak i Dobrzański — radni.

102. Zjazd Okręgowy Kół Śpiewaczych Okręgu Rawickiego w Miejskiej Górcie, 17 czerwca 1928 r. — przygrywa orkiestra 17. pułku ułanów

APL, „Orędownik Powiatowy”, Rawicz, nr 70 z 16 czerwca 1928

105. Wielkanoc w 55. pułku piechoty, Leszno, 1928

APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciw-
lotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 36-155

106. „[Marian] Dzidek w swoim królestwie”, 1929

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 2

107. W kasynie oficerskim 17. pułku ułanów, Leszno, ok. 1929

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 1

108. W kasynie oficerskim
17. pułku ułanów, Leszno,
ok. 1929

APL, Archiwum Zygmunta
Zakrzewskiego, sygn. 1

109. Bal po święcie św. Huberta, w kasynie oficerskim 17. pułku ułanów, Leszno, 1930
APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 1

110. Zdjęcie grupowe żołnierzy 55. pułku piechoty i osób cywilnych, lata 30. XX w.
APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciw-
lotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 36-327

111. Orkiestra 55. pułku piechoty, Leszno, lata 30. XX w.

APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 36-334

112. „Środa w dniu awansu pułkownika”, w kasynie oficerskim 17. pułku ułanów, Leszno, 1930

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 2

113. „Środa w dniu awansu pułkownika”, w kasynie oficerskim 17. pułku ułanów, Leszno, 1930

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 2

114. Grupa podoficerów i zaproszonych gości podczas zabawy w kasynie oficerskim 17. pułku ułanów, Leszno, 1938

APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 8

W KRĘGU RODZINNYM I TOWARZYSKIM

Przechowywane w archiwach akta urzędów stanu cywilnego to ważne źródła informacji o dawnych mieszkańcach ziem polskich. Archiwa państwowe przejmują księgi małżeństw i zgonów urzędów stanu cywilnego od właściwych instytucji po 80 latach od ich zamknięcia. Perspektywa badań nad aktami urodzeń jest obecnie nieco bardziej utrudniona, gdyż takie materiały trafiają do archiwów po 100 latach od zamknięcia księgi. W księgach Urzędów Stanu Cywilnego Leszno i Rawicz znajduje się wiele aktów, które dotyczyły żołnierzy garnizonów obu miast. Wtapiali się oni w ośrodki, w których pełnili służbę – zawierali w nich związki małżeńskie, rodziły się ich dzieci, a także żegnali swoich bliskich.

Ułanów z Siedemnastego i piechurów z pułku piechoty znajdujemy w księgach, jeszcze zanim oficjalnie te przybyły do Leszna i Rawicza. Właśnie w Rawiczu 24 stycznia 1921 r. szer. Franciszek Twardowski z 55. pułku piechoty (czyli jeszcze z Krotoszyna) zawarł związek małżeński z Rozalią Krawczyk. Rozalia mieszkała w Rawiczu, natomiast jako miejsce zamieszkania Franciszka wpisano Krotoszyn. 24 maja w Lesznie związek małżeński zawarł górnik Wawrzyn Furmaniak, kpr. w obozie zapasowym 17. pułku ułanów. Jego żona – Franciszka Kapica mieszkała w Lesznie, kpr. Furmaniak zaś mieszkał w Karsznicach (pow. Śmigiel), chociaż w akcie dodano uzupełnienie, że przebywa w Lesznie od sierpnia 1920 r.⁴²

W latach 1921–1930 w Rawiczu związek małżeński zawarło co najmniej 22 żołnierzy 55. pułku piechoty. Byli to jeden młodszy oficer, 19 podoficerów, dwóch szeregowych. Tylko jeden z nich pochodził z Rawicza (tj. tutaj się urodził), jeden pochodził z zaboru rosyjskiego (Warszawa), reszta pochodziła z dawnej prowincji poznańskiej. Tylko trzy kobiety pochodziły z Rawicza. Ta grupa była bardziej zróżnicowana, gdyż obok Wielkopolanek, dwie pochodziły z Galicji, inne urodziły się w Niemczech, ale poza prowincją poznańską. Należy spodziewać się, że dla Leszna liczby te będą wyraźnie większe⁴³.

⁴² APL, Urząd Stanu Cywilnego Rawicz, sygn. 398; APL, Urząd Stanu Cywilnego Leszno, sygn. 347.

⁴³ Opracowanie własne na podstawie ksiąg małżeństw Urzędu Stanu Cywilnego Rawicz.

116. Piknik oficerów 55. pułku piechoty i ich rodzin z Rawicza, okres międzywojenny, od roku 1921

APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 36-245

117. Ślub Heleny Bojanowskiej z Gołanic z rtm. Jerzym Donimirskim, lata 20. XX w.

APL, Jerzy Zielonka – spuścizna (dziennikarz „Panoramy Leszczyńskiej”), sygn. 28-1692

118. Żołnierze 55. pułku piechoty z rodzinami, okres międzywojenny, od roku 1923

APL, Zbiór fotografii, sygn. 226

119. Ppłk Aleksander Pragłowski na majówce pod Kąkolewem, czerwiec 1929

APL, Archiwum Zygmunta Zakrzewskiego, sygn. 1

120. Żołnierz 55. pułku piechoty z osobą w mundurze kadeckim i cywilami, Rawicz, 30 marca 1937. Fot. Stanisław Dwornik

APL, Marek Kędzierski – spuścizna (oficer 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego, regionalista, kustosz Izby Tradycji Garnizonu Leszno), sygn. 36-2

Uroczystość Strzelania

o godność

Króla Żniwnego

z następującym programem:

wartek dn. 1. i piątek dn. 2 września od
ku strzelanie do tarczy królewskiej i premj
tościowe medale i nagrody,
botę od godz. 9. do zmroku dalszy ciąg strz
edziele dn. 4 września rb. od godz. 15 do

Wielki Koncert

w ogrodzie Strzelnicy, wykonany przez
orkiestrę 17. p. Ułanów z Leszna
18. proklamacja Króla Żniwnego i rycerzy o
nagród za najcelniejsze strzały.

Od godz. 21. do rana

zabawa

nków Bractwa oraz Obywatelstwa m. Rawic
e Obywatelstwo zaprasza na powyższą uroc
najuprzejmej.

NA POSTERUNKU

Garnizon Leszno pełnił służbę asystencyjną w powiatach leszczyńskim, śmigielskim, kościańskim, gostyńskim, rawickim i wolsztyńskim⁴⁴. Służba taka polegała na utrzymywaniu porządku publicznego, w tym również na przeciwdziałaniu nieporządkom społecznym, gdyby wojsko wezwało władze administracyjne. Zagrożeniem mogła być antypolska działalność grup mniejszości niemieckiej, której było liczebnie znacznie mniej niż Polaków, ale była majątna i doskonale zorganizowana. Nie należy zapominać o agitacji komunistycznej, zważywszy, że do 1933 r. w Niemczech działała partia komunistyczna. Okres międzywojenny to również czas częstych wahań kondycji ekonomicznej państwa, przez co bezrobocie i bieda były poważnymi problemami.

55. pułk piechoty w ramach służby asystencyjnej miał obsadzać i ochraniać obiekty kluczowe dla miasta, tj. dworzec kolejowy, elektrownię, gazownię, pocztę, więzienie czy wodociągi⁴⁵. W listopadzie 1929 r. Ministerstwo Spraw Wojskowych przewidywało na wypadek strajku powołanie oficerów i szeregowych rezerwy oraz oficerów i szeregowych pospolitego ruszenia zatrudnionych w zakładach użyteczności publicznej (elektrownie, gazownie, wodociągi i rzeźnie miejskie). Komendant Garnizonu Leszno miał wyznaczyć takie komisje prezentacyjne dla miast Leszno, Wolsztyn, Kościan, Śmigiel i Gostyń, natomiast komendant Garnizonu Rawicz wyznaczał komisję prezentacyjną dla Rawicza⁴⁶. We wrześniu 1931 r. ppłk Stefan Rowecki, w zastępstwie komendanta Garnizonu, korespondował z burmistrzem Leszna w celu uzgodnienia szczegółów przeszkolenia odpowiedniej liczby żołnierzy w zakresie funkcjonowania elektrowni i wodociągów. Chodziło o to, żeby zakłady te mogły funkcjonować bez większej przerwy na wypadek, gdyby wybuchł strajk⁴⁷.

W miastach garnizonowych mogły zdarzać się przypadki zatargów między osobami cywilnymi a wojskowymi, szczególnie gdy w grę wchodził alkohol. W nocy z 2 na 3 lutego 1933 r. doszło w Lesznie do dwóch takich zajść. Chociaż kościańska „Gazeta Polska” powiązała je z imprezą, podczas której spożywano alkohol i przekonywała, że „stroną zaczepną byli pijani cywile”, nie zmienia to faktu, że w bójce uczestniczyli wojskowi, a poszkodowanymi, i to dość poważnie, byli właśnie cywile. O ile jeden z nich odniósł ranę „na

⁴⁴ E. Śliwiński, *17 Pułk Ułanów Wielkopolskich*, dz. cyt., s. 237.

⁴⁵ G. Gołębiowski, *Zanim został „Grotem”. Służba Stefana Roweckiego w wojsku II Rzeczypospolitej do 1939 r.*, Toruń 1997, s. 117–118.

⁴⁶ APL, Starostwo Powiatowe w Gostyniu, sygn. 147, s. 191.

⁴⁷ APL, Akta miasta Leszno, sygn. 1357, s. 148.

głowie od ciosów bagnetem” i tylko założono mu opatrunek, to w przypadku drugiego „młodzieńca, ciętego szablą w głowę” skończyło się na pęknięciu kości czaszkowej. Niezbędny okazał się zabieg chirurgiczny, który w szpitalu św. Józefa wykonał dr. med. Stanisław Polewski⁴⁸.

Wojskowi starali się nie być obojętnymi na społeczno-ekonomiczne problemy państwa. Wiadomo, że szeregowcy 55. pułku piechoty gromadzili środki w ramach funduszu na pomoc dla bezrobotnych⁴⁹.

Żołnierze pełnili także różne funkcje ceremonialne. 1 listopada 1934 r. piechurzy brali udział w poświęceniu nowo wybudowanego nagrobka śp. kpt. Ignacego Buszy. W uroczystości tej grała wojskowa orkiestra. Przypomnijmy, urodzony w Pogorzeli, kpt. 69. pułku piechoty Ignacy Busza zmarł wskutek odniesionych ran 27 sierpnia 1920 r. w szpitalu w Ostrołęce, gdzie też został pochowany. Jego ciało później zostało przeniesione do Rawicza. Poświęcenie nagrobka zorganizował Komitet Odbudowy Grobów Poległych Żołnierzy. Tego dnia poświęcono też na rawickim cmentarzu pomnik poległych⁵⁰.

Oświata wśród żołnierzy te pierwsze dziś obok wyrobienia wojskowego zadanie wychowawcze naszej armji. Polska chce i musi mieć w żołnierzu nie tylko bohatera, ale i oświeconego obywatela, a wojsko musi niejednokrotnie zapełnić to, co w duszy żołnierza pustką zostało, musi dać wychowanie i wiedzę, bo nie zrobiła tego dawna zaborcza szkoła. Stąd wszelkie poczynienia w tym kierunku znaleźć winne silny oddźwięk w duszach całego narodu, a grosz na tego rodzaju oświatowe cele musi się znaleźć w kieszeni choćby najuboższego. Koncert dzisiejszy w Strzelnicy urządzony przez 55 pp., przeznaczony jest na oświatę żołnierską — dlatego spieszymy wszyscy i dorzucmy choć drobną cegielkę do tej budowy fundamentalnej.—

121. Informacja prasowa o koncercie w 55. pułku piechoty, z którego dochód przeznaczono na oświatę żołnierską

APL, „Orędownik Powiatowy i Głos Ziemi Rawickiej”, nr 26 z 1 kwietnia 1922

⁴⁸ „Gazeta Polska”, nr 28 z 4 lutego 1933.

⁴⁹ APL, „Wiadomości Miasta Leszna”, nr 10 z 15 maja 1930.

⁵⁰ APL, „Orędownik Powiatowy”, Rawicz, nr 252 z 4 listopada 1934; nr 257 z 10 listopada 1934; E. Śliwiński, *Busza Ignacy (1880–1920)*, [w:] *Powstańcy wielkopolscy. Biogramy uczestników powstania wielkopolskiego 1918–1919*, t. XI, red. B. Polak, Poznań 2014, s. 36–39.

Wszystkim, którzy brali udział w pogrzebie najdroższego naszego
syna
ś p.

Bronisława Maleszki

a przedewszystkiem Wiel. Duchowieństwu, Panu Dyrektorowi Poczty, który
zupełnie bezinteresownie załatwiał nam wiele spraw związanych z pogrze-
bem, Panu Pułkownikowi Merkiszowi oraz Korpusowi Oficerskiemu 55 pp.
i rezerwy, składamy na tej drodze

szczerze podziękowanie

Maleszkowie

Rawicz, dnia 24 listopada 1927 r.

122. Podziękowanie za udział w pogrzebie śp. Bronisława Maleszki, starszego sekretarza pocztowego. W akcie zgonu (USC Rawicz 1927/240) zapisano imiona: Brunon Franciszek. Zmarły był synem Franciszka, emerytowanego wachmistrza policyjnego

APL, „Orędownik Powiatowy”, Rawicz, nr 140 z 26 listopada 1927

Komunikaty.

**Zarząd Towarzystwa Czerwonego Krzyża
podaje do wiadomości, że we wtorek 5 i w środę
6 b. m. o godz. 8,30 wiecz. odbędzie się w Ho-
telu p. Rejka wykład na temat : „Obrona prze-
ciwgazowa“ przez oficera gazowego 55 p. p.**

123. Komunikat w sprawie wykładu pt. „Obrona przeciwgazowa”

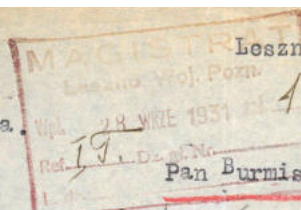
APL, „Orędownik Powiatowy”, Rawicz, nr 65 z 5 czerwca 1928

proliferantibunch
45. 1. 1905

124. Akt zgonu szer. Franciszka Michalaka. Przyczyną jego śmierci był postrzał w brzuch, Rawicz, 9 listopada 1928

KOMENDA GARNIZONU
LESZNO
dz. 175/Tjn. 31.

ja przeciwstrajkowa.

Leszno, dnia 26 września 1931 r.

Pan Burmistrz miasta Leszna

106 148
w Lesznie

Przesyłając w oryginale pismo D.O.K. Nr. VII.1.dz. 2251/tj
org. proszę o podanie ilości wojskowych sił, potrzebnych dla uru-
chomienia elektrowni i wodociągów m. Leszna, na wypadek strajku.
Po otrzymaniu tych danych przybędę do Pana Burmistrza w celu
omówienia kwestji z organizowania 10-cio dniowego kursu w celu
przygotowania fachowców. Uważam, że najdogodniejszym terminem dla
uruchomienia kursu będzie okres czasu od 5. X. - 10 X. b. r.

Pismo D.O.K. proszę zwrócić.-

Dca O.K. VII. na L. dz. 2251/Tjn. org.

Przedkładam.

KOMENDANT GARNIZONU

w z.

Stefan Rowecki
ROWECKI, ppłk. dypl.

*pp. kary. sch. powo-
ne kowf.
1899*

<u>elekt.</u>	3 maszynistów - zawodu elektrotechn.
	3 palaczy - zawodu Kowalskiego
<u>wodoc.</u>	2 maszyn. - silnicarzy
	2 palaczy - Kowalski
<u>masowin</u>	3 produkcyjnych - inżynierów, robotników
	3 do prowadzenia maszyn - zaw. silnicarskiego
	3 palaczy - Kowalski

125. Pismo ppłk. Stefana Roweckiego do burmistrza Leszna w sprawie działania w zakresie służby asystencyjnej, Leszno, 26 września 1931

APL, Akta miasta Leszno, sygn. 1357, s. 148

Przymusowe lądowanie niemieckiej awjonetki w Lesznie

W ub. sobotę wielką sensację wywołała wiadomość, że na polach niedaleko Grodów Leszczyńskich tuż obok dwóch stojących tam stogów, wylądował popołudniu samolot hitlerowski.

W krótkim czasie zebrał się na placu przy koszarach 55 p. p. (II bataljon) obok cmentarzy liczny tłum ciekawych, którzy z prawdziwym zainteresowaniem przyglądali się małej dwuosobowej awjonetce.

Jak się okazało w wyniku przeprowadzonych dochodzeń, pilot niemiecki p. Weisse należący do aeroklubu w Berlinie, wskutek bardzo niesprzyjających warunków atmosferycznych, zablądził i lecąc na wielkiej wysokości, nie zauważył, że przekroczył granicę. Chcąc się zorientować, wylądował niedaleko Grodów Leszczyńskich, gdzie został jednakże zatrzymany przez żołnierzy. Samolot przetransportowano na plac przed koszarami II bataljonu i postawiono przy nim posterunek. Lotnika odstawiono do Komendy Placu, gdzie cała sprawa się wyjaśniła. Ponieważ warunki atmosferyczne nie bardzo były w sobotę odpowiednie, lotnik przenocował w Lesznie i aż do chwili odjazdu, który nastąpił w niedzielę, o godz. 8,45 w stronę na Wrocław, był gościem leszczyńskiego garnizonu.

P. Weisse, był prawdziwie mile zaskoczony serdecznym przyjęciem ze strony władz polskich, co podkreślił dobitnie w rozmowie na krótko przed odjazdem, dziękując szczególnie w bardzo serdecznych słowach p. plk. dypl. Pragłowskiemu.

126. Artykuł prasowy pt. *Przymusowe lądowanie niemieckiej awjonetki w Lesznie*

APL, „Orędownik Powiatowy”, Rawicz,
nr 238 z 18 października 1934

Podziękowanie

Calemu Komitetowi Odbudowy Grobów Poległych Żołnierzy za piękny nagrobek dla mojego śp. męża kpt. Buszy Ignacego, Przewielebnemu Duchowieństwu za poświęcenie tegoż, Wojsku 55 Pozn. pp., także orkiestrze za przysługę przy nagrobku, Chórowi „Echo” za piękny śpiew, wszystkim szlachetnym ofiarodawcom, którzy pomogli do budowy nagrobka, Delegacjom za złożenie wieńców, Przedstawicielom władz państwowych i samorządowych oraz wszystkim, którzy brali udział w tej uroczystości składam serdeczne

„Bóg zapłać”

Marja Buszowa.

127. Podziękowanie Marii Buszowej za nagrobek dla śp. kpt. Ignacego Buszy oraz udział w jego poświęceniu

APL, „Orędownik Powiatowy”,
Rawicz, nr 257 z 10 listopada 1934

SPIS TREŚCI

Słowo dyrektora APL (<i>Elżbieta Olender</i>)	3
Zamiast wstępu	5
Kalendarium	7
Skąd i kiedy?	11
Miejsca	17
Pamięć	29
Pobór	37
Manewry, szkolenie i wychowanie fizyczne	45
Uroczystości	67
Nie tylko o „herbatkach”	79
W kręgu rodzinnym i towarzyskim	91
Na posterunku	97

